

**VERKIEZINGSPROGRAMMA
2010-2014**

PAL GROEN LINKS

**NATUURLIJK
LEEWARDEN**

PAL GROENLINKS
NATUURLIJK LEEWARDEN

Inhoud

1 KUNST EN CULTUUR	<i>pagina 4</i>
Culturele instellingen	
Kunstenaars	
Evenementen	
Amateurkunst	
Gemeentelijk kunstbezit	
Erfgoed	
2 JEUGD, JONGEREN, STUDENTEN EN ONDERWIJS	<i>pagina 5</i>
Groene school	
Basisschool	
Middelbaar onderwijs	
Jeugd-, en jongeren	
Jongeren en geld	
Ontspanning	
Opvang	
Leeuwarden Studentenstad	
3 ECONOMIE, WERK EN INKOMEN	<i>pagina 7</i>
Economie: groen werkt!	
Werkgelegenheid	
Inkomen voor jong en oud	
Schuldhelpverlening	
4 ZORG, OPVANG EN WELZIJN	<i>pagina 9</i>
Zo lang mogelijk thuis wonen	
Gezondheidszorg	
Welzijn	
Maatschappelijke opvang	
Emancipatie	
Vluchtelingen	
5 WONEN, WIJKEN EN DORPEN	<i>pagina 10</i>
Bestaande wijken	
Duurzaam bouwen	
Dorpen en buitengebied	
6 VERKEER, INFRASTRUCTUUR EN BEREIKBAARHEID	<i>pagina 12</i>
Forenzenverkeer	
Bevorderen fietsverkeer	
Verkeerscirculatie binnenstad	
Parkeren	
Overige verkeersmaatregelen	
7 PUBLIEKE DIENSTVERLENING EN MEDIA	<i>pagina 15</i>
Lokale media	
8 POLITIEKE EN BESTUURLIJKE ORGANISATIE	<i>pagina 15</i>
Leeuwarden internationaal	
Europa	
9 VEILIGHEID, OPENBARE ORDE EN HANDHAVING	<i>pagina 17</i>
Veiligheidsbeleid	
Veilige school	
Politie	
Toezicht	
10 SPORT, RECREATIE EN (WATER)TOERISME	<i>pagina 18</i>
Sport	
Recreatie	
(Water)toerisme	
Ecotoerisme	
11 RUIMTELIJKE ORDENING	<i>pagina 20</i>
Algemeen	
Binnenstad	
Zuidlanden	
12 MILIEU, ENERGIE EN WATER	<i>pagina 21</i>
Nieuwe duurzame initiatieven	
Water	
Nieuwe woningbouw	
Bestaande woningbouw	
Mobiliteit	
De groene gemeente	
Duurzame energie	
13 WOON- EN LEEFOMGEVING, NATUUR EN DIERENWELZIJN	<i>pagina 24</i>
Natuur en groen	
Openbare ruimte	
Landbouw	
Dierenwelzijn	
14 FINANCIËN	<i>pagina 25</i>
Algemeen	
Belastingen	
Efficiëntie	
Ombuigen	

Speerpunten

PAL

1. SKAAF nut blieve!
2. auto's binnenstad maximaal 30 km
3. politiepost binnenstad
4. menselijk toezicht in plaats van meer camera's
5. voorrang voor fietsers: bij rotondes en regen, gescheiden en verlichte fietspaden en BMX-baan
6. renovatie Speelmanskwartier en ontwikkeling Harmoniekwartier
7. openluchtzwembad

GROEN

8. groen werkt: groene werkgelegenheid als banenmotor
9. meer bomen en tuinen (ook eetbaar groen zoals fruitbomen)
10. eigen coöperatief duurzaam energiebedrijf Leeuwarden
11. stadsecoloog
12. gratis en schoon openbaar stadsvervoer
13. harde afspraken op Leeuwarder klimaatop
14. geen toename geluidsoverlast door JSF

LINKS

15. cultuurbon voor vrijwilligers en mantelzorgers
16. voldoende betaalbare starterswoningen en sociale huurwoningen
17. goede opvang voor zwervers, verslaafden en vluchtelingen
18. aandacht voor jongeren in arme gezinnen
19. lagere woonlasten door isolatie en groene installaties
20. geen sollicitatieplicht bij zinvol en nuttig vrijwilligerswerk
21. meer duurzame studentenhuysvesting

Gerben Hoogterp (2)

Jan Atze Nicolai (4)

Hester Huijting (7)

Voorwoord

Als wethouder en lijsttrekker ben ik trots op wat PAL GroenLinks als collegepartij in de afgelopen 4 jaar voor elkaar heeft gekregen. De verbetering van de Leeuwardse binnenwateren en de Potmarge in het project de Blauwe Diamant, extra geld voor een sterke cultuurimpuls, een beter fietsbeleid en een stevig armoedebeleid zijn hier voorbeelden van. Eigenlijk kun je stellen dat het voorgenomen collegeprogramma nagenoeg is afgewerkt. Moet PAL GroenLinks daarom ook deelnemen in een nieuw college? Ja, natuurlijk! Want wij zijn nog lang niet klaar in Leeuwarden.

Zo laten wij ons niet van de wijs brengen door de crisis, maar ons er juist door inspireren. Daarom gaan wij door met het verduurzamen en vergroenen van Leeuwarden. Nog dit jaar staat het zeer ambitieuze plan Leeuwarden Duurzaam in 2020 op het programma. Niet wegdrijvend in dromen, maar heel concreet stapsgewijs Leeuwarden steeds onafhankelijker maken van fossiele brandstoffen.

Groen werkt! Daarom zet PAL GroenLinks stevig in op duurzame werkgelegenheid. Hier komt in de toekomst een flink deel van de banengroei in Leeuwarden vandaan. En al wordt de komende periode financieel moeilijk, de stad mag niet tot stilstand komen. De ontwikkeling van het Harmoniekwartier, het Speelmanskwartier met zijn zalen Schaaf, van wetenschappelijk onderwijs op de WaterCampus en University Fryslân geeft hieraan belangrijke impulsen. De haperende woningbouw krijgt een stevige en duurzame stimulans.

Voor alles zal PAL GroenLinks zich sterk maken voor mensen, die het moeilijk hebben en de hand reiken aan mensen, die dat nodig hebben. Dus: mensen wonen in huizen en niet op straat, op school zijn kinderen veilig en voorzieningen zijn voor iedereen toegankelijk.

Een stad, waar het goed wonen, werken en recreëren is, met een veilige binnenstad en veilige buurten en wijken. Een stad, in haar ontwikkeling een provinciehoofdstad waardig. Een stad, waar wij onze bestuurlijke verantwoordelijkheid voor willen nemen.

Kortom, PAL GroenLinks voor Leeuwarden natuurlijk!

Isabelle Diks, lijsttrekker

Piet van der Wal (3)

Rudy Gnodde (6)

Elizabeth Hietkamp (5)

Isabelle Diks (1)

Leeuwarden is de culturele hoofdstad van Friesland. Culturele instellingen als Tresoar, het Fries Museum, het Prinsessehof, het HCL, de bibliotheek, oefenruimtes, ateliers, film- huis, de Kunstuitleen en De Harmonie zijn hier sprekende voorbeelden van. Daarnaast heeft Leeuwarden een geweldig historisch archief en spraakmakende festivals als het Straatfestival, het Noordelijk Filmfestival en Noorderlicht. Leeuwarden heeft het helemaal en heeft het allemaal!

PAL GroenLinks (PGL) wil dit zo houden, zodat we ook in de toekomst trots kunnen blijven op ons culturele Leeuwarden. Cultuurbeleid is geen luxartikel, maar een noodzakelijke voorwaarde om een gemeente open, dynamisch én sociaal te houden. Bovendien draagt een hoogwaardig cultureel aanbod bij aan een interessanter vestigingsklimaat voor bedrijven.

Cultuurbeleid is daarom een belangrijke schakel in de beleidsontwikkeling van Leeuwarden. Meer samenhang en samenwerking tussen culturele instellingen versterkt de positie van Leeuwarden als Friese culturele hoofdstad met het oog op een Europees evenement als Fryslân Kulturele Haadstêd 2018.

Culturele instellingen

1. Cultuur is een basisvoorziening, waar iedereen aan mee moet kunnen doen. Daarom moeten gesubsidieerde culturele instellingen programmeren voor alle groepen die in Leeuwarden wonen.
2. PGL wil dat culturele en maatschappelijke organisaties samenwerken om overlap te voorkomen. Zij dienen inzichtelijk te maken in hoeverre die samenwerking tot stand komt. Indien efficiënte samenwerking onvoldoende tot stand komt, worden de instellingen gekort op hun gemeentelijke bijdrage.
3. PGL wil een dynamisch cultureel Harmonie-kwartier, waar instellingen als Parnas en het Poppodium op termijn een plek kunnen krijgen.
4. Muziekcentrum Zalen Schaaf biedt een goed podium voor laagdrempelige culturele activiteiten. PGL wil daarom dit podium voor de stad behouden. Skaaf mut blieve!
5. Het Centrum voor de Film in Friesland krijgt zijn plek in het Fries Museum. Samenwerking met andere instellingen in Leeuwarden zorgt al tijdens de bouw voor een dynamisch en interessant programma, dat veel nieuwe bezoekers moet uitdagen.

6. Als meest laagdrempelige voorziening moet de Centrale Bibliotheek de openstelling op zondag in de winter behouden.

7. Ontwikkeling van het Beursgebouw tot een Huis voor Media en Communicatie. De huidige bibliotheekvoorziening verbreden met culturele activiteiten, debatcentrum de Bres en een moderne hit-and-runcollectie.

8. De Oldehove neemt haar plek als landmark in Leeuwarden sterker in. Het nieuwe belevingsprogramma en de aanstaande verbouwing maken van de Oldehove een belangrijke toeristische attractie. PGL wil een ruimere openstelling van de Oldehove.

9. De subsidie voor culturele instellingen moet een evenwichtige samenstelling hebben, waar het de verhouding tussen huisvestings-, energie-, programmerings- en organisatiekosten betreft.

Kunstenaars

10. Leeuwarden organiseert een gunstig woon- en werkklimaat voor kunstenaars. De gemeente voert een actief kunstbeleid, waardoor net afgestudeerde jonge kunstenaars worden uitgedaagd om in Leeuwarden te blijven en gevestigde kunstenaars voor Leeuwarden worden behouden.

11. Kunstenaars krijgen meer vrijheid en mogelijkheden om zich te manifesteren. Er komt meer dialoog en debat over kunst, cultuur en de maatschappelijke functie ervan.

Evenementen

12. Leeuwarden is een evenementenstad met bovengemiddeld veel (culturele) evenementen. Een verdere stroomlijning van evenementen in bepaalde periodes, waardoor 'doorlopende' festivals ontstaan, is noodzakelijk. Bijvoorbeeld een Zomerfestival van half juni tot eind oktober. Of een Winterfestival van begin december tot half maart, waar het Winterfeest onderdeel van is.

13. De gemeente zorgt voor een regierol in de organisatie van evenementen. Zo wordt overlap en onnodige onderlinge concurrentie voorkomen. Bovendien leidt dit tot meer regionale en landelijke media-aandacht.

14. Om meer cultuurontmoetingen mogelijk te maken worden Culturele Zondagen georganiseerd in samenwerking met plaatselijke instellingen, musea, cafés en kunstenaars.

Amateurkunst

15. De gemeente stimuleert amateuristische kunstbeoefening door mogelijkheden te creëren om met kunst en cultuur bezig te zijn, zoals goedkope oefenruimtes en ateliers.

16. PGL vindt dat culturele activiteiten als muzieklessen laagdrempelig en in de wijken moeten worden aangeboden. Daarom wil PGL een onderzoek naar de mogelijkheden en faciliteiten hiervoor.

17. PGL streeft naar meer kunstbeoefening in de wijken en dorpen en wil door community artprojecten sociale cohesie bevorderen.

Gemeentelijk kunstbezit

18. Beheer en onderhoud van de gemeentelijke kunstcollectie is noodzakelijk om er ook in de toekomst van te kunnen genieten. Een conservator kan deze belang-

rijke kunstcollectie inventariseren en hiervoor een meerjarig beheersplan (mede) opstellen.

19. Leeuwarden is een literaire stad en de poëzieroute een uniek project. PGL is daarom voor een goed onderhoud, uitbreiding en vooral ook een goede promotie voor dit project.

20. In Leeuwarden is graffiti geen vandalisme, maar een georganiseerde kunstvorm. Projecten ter bevordering van de graffitikunst moeten behouden blijven en uitgebreid worden. Leeuwarden moet graffitistad blijven.

Erfgoed

21. PGL heeft oog voor cultureel erfgoed in de ruimste zin des woords. Daarom naast veel aandacht voor (gemeentelijke) monumenten en archeologie, ook zorg voor roerend industrieel en cultureel erfgoed.

Jeugd, Jongeren, Studenten en Onderwijs

Goed onderwijs is een van de belangrijkste pijlers van de moderne samenleving. Voor iedereen moet er goed onderwijs zijn. De landelijke overheid bepaalt en controleert in hoge mate de kwaliteit van het onderwijs door middel van wetgeving en financiën. De gemeente heeft vooral een taak op het gebied van huisvesting (scholen onder dak) en een goede afstemming van het onderwijs met andere beleidsterreinen, zoals werkgelegenheid en jeugdbeleid.

PGL wil een school, die kinderen en jongeren aanzet om zich te ontwikkelen tot sociale, verantwoordelijke en zelfredzame burgers. Het is bovendien een school die haar personeel de kans biedt haar talenten te gebruiken en te ontwikkelen. PGL ondersteunt de ontwikkeling van de Kenniscampus en van Leeuwarden Kennisstad. Zo ontstaat een bundeling van krachten en een goede samenwerking met het bedrijfsleven. Kennistransfer tussen het bedrijfsleven en het middelbaar en hoger beroepsonderwijs stimuleert uitwisseling. Daarnaast verdient een revival van het vaktechnisch onderwijs bijzondere aandacht.

Groene school

1. Onderwijs moet voor de gemeente veel meer zijn dan vastgoed en de handhaving van de leerplichtwet. Gemeente, jeugdzorg en onderwijs moeten beter samenwerken om te zorgen dat alle kinderen en jongeren een stabiele leef- en leeromgeving hebben.

2. De gemeente stimuleert de ontwikkeling van 'groene' of duurzame scholen. Deze hebben door slimme innovaties een goed binnenklimaat, gebruiken duurzame energie en fair trade producten. De gemeente moet hierin veel meer de dialoog met de schoolbesturen en koepelorganisaties opzoeken; niet afdwingen, maar ook niet afwachten.

3. De gemeente ondersteunt schoolbesturen om de ontwikkeling van 'groene' scholen verder te brengen. Als scholen 'in' zijn voor verduurzaming wordt er extra geld voor beheer, schoonmaak en achterstallig onderhoud van schoolgebouwen beschikbaar gesteld. Hierbij kan eventueel gebruik gemaakt worden van gesubsidieerde arbeid.

Basisschool

4. Naast basisvaardigheden geeft het onderwijs voldoende aandacht aan voor lichamelijke opvoeding, culturele vorming, natuur- en milieueducatie en mondiale bewustwording.

5. PGL wil het schoolzwemmen weer invoeren voor alle kinderen in het basisonderwijs.

6. PGL wil dat alle basisscholen over een schooltuin kunnen beschikken.

7. De gemeente stimuleert scholen om een buurtschool te worden; de Leeuwarder variant van de brede school.

Een buurtschool vormt een plek waar kinderen een groot deel van de dag doorbrengen. Ook voor en na schooltijd. De school vervult een sleutelrol in het signaleren van problemen; die hoeft de school niet altijd zelf op te lossen, maar ze moet er wel snel anderen bij inschakelen. Sport- en cultuuractiviteiten, alsmede huiswerkbegeleiding worden op de brede school aangeboden na schooltijd.

8. De gemeente zorgt in goede samenwerking met alle betrokken organisaties dat er kwalitatief goede en voldoende opvang vóór de basisschool is, zodat (taal) achterstanden aan het begin van de basisschool niet of nauwelijks meer voorkomen. De landelijke harmonisatiewet peuterspeelzalen wordt door PGL ondersteund. Kinderen zouden vanaf de leeftijd van 2½ gewoon naar school moeten kunnen.

Middelbaar onderwijs

PGL is erg bezorgd over de leegloop in het vaktechnisch beroepsonderwijs. Elders in het land zijn met groot succes technische vakcolleges van start gegaan, waar vmbo en mbo nauw samenwerken.

9. Ook in Leeuwarden moet er snel een volwaardig technisch vakcollege worden opgestart, willen we ook op termijn de beschikking houden over voldoende gekwalificeerde vakkrachten.

10. De gemeente moet ontmoeting stimuleren, zodat door wedstrijden of uitdagingen combinaties gemaakt kunnen worden tussen het middelbaar en hoger (beroeps)onderwijs en grote(re) bedrijven over specifieke onderwerpen of uitdagingen.

11. Voor Friesland is de kenniseconomie op het gebied van water erg belangrijk. PGL wil dat studenten alle opleidingen, van MBO-HBO-WO-masters - tot promovendi bij Wetsus in Leeuwarden kunnen volgen. Een zogenaamde 'water-beroepskolom'. Dan worden voldoende waterwerkers opgeleid om aan de vraag naar klimaatneutrale aanpassingen te kunnen voldoen.

12. PGL juicht een toename van klimaatneutrale opleidingen toe en wil deze in brede zin stimuleren.

Jeugd en jongeren

Jeugdbeleid staat hoog op de prioriteitenlijst van PGL. Leeuwarden heeft 'op papier' een sluitende aanpak voor jongeren, die helaas niet altijd sluitend blijkt te zijn. PGL wil een betere regie tussen alle aanbieders van zorg voor jongeren met problemen.

De nadruk moet liggen op preventie, zodat jongeren alle mogelijkheden krijgen om hun school af te maken

en geen schuld opbouwen. Jongeren moeten in Leeuwarden een goede start kunnen maken, zodat ze niet tussen wal en schip terecht komen.

Er zijn natuurlijk ook heel veel jongeren die geen ingrijpende problemen hebben. Ook zij moeten volop mogelijkheden hebben om te skaten, te voetballen en hun hobby's te beoefenen.

13. Voor PGL blijft speciale aandacht voor de jeugd een prioriteit in het welzijnswerk.

14. De Jongeren Advies Raad blijft een belangrijk adviesorgaan en mag gevraagd en ongevraagd advies geven over ontwikkelingen in de gemeente. Ook in de wijkpanels is het belangrijk dat de mening van verschillende groepen jongeren uit de wijken gehoord wordt.

Jongeren en geld

Volgens het NIBUD hebben twee op de drie jongeren onder de 25 jaar schulden. Onafhankelijk geldadvies, opvoedingsondersteuning, schuldbegeleiding en budgetondersteuning zijn daarom belangrijke actie-instrumenten.

15. PGL vraagt hier nadrukkelijk aandacht voor en ziet het Zakgeldproject ook in de toekomst als een belangrijke stimulans en een voorbeeld om jongeren in achterstandsituaties zinvolle sociale ervaring te laten opdoen.

Ontspanning

16. PGL wil een ontmoetings- en activiteiten-centrum voor jongeren in de binnenstad.

17. PGL wil 3% van de bebouwde oppervlakte reserveren voor speelruimte, trapveldjes en speelplekken voor de jeugd.

Opvang

18. PGL wil dagopvang voor jongeren die in het reguliere onderwijs en andere voorzieningen buiten de boot vallen. De gemeente neemt de regie op zich om te komen tot een plan voor een dagbestedingsproject voor jongere veelplegers en bijna-veelplegers. Dit is vooral een taak van scholen om dit te realiseren in het kader van hun verzuimbeleid.

Leeuwarden Studentenstad

Leeuwarden is een aantrekkelijke stad om te studeren. Dit geeft de stad een impuls voor levendigheid en jong elan. PGL wil dat de gemeente zich maximaal inzet om optimale studie-, woon-, werk- en recreatiemogelijkheden voor jongeren te organiseren. Huisvesting van

jongeren en studenten verdient in de HBO/Kennisstad, die Leeuwarden wil zijn, bijzondere aandacht. PGL steunt initiatieven voor realisering van studentenhuisvesting op de kenniscampus en elders in de stad.

12. PGL wil voldoende afwisselende en hoogwaardige huisvesting voor studenten. Een belangrijke toevoeging hieraan kan de 'lerende wijk' worden. Hierin kunnen studenten voor een laag bedrag wonen als zij een bijdrage aan de ontwikkeling van deze experimentele wijk leveren.

22. PGL wil uiteraard in overleg met jongeren, studenten en studentenverenigingen meer onderlinge samenhang organiseren. Dit kan bijvoorbeeld door ontmoeting en gesprek te stimuleren en eventueel gezamenlijke voorzieningen (bijvoorbeeld een studententheater) te faciliteren.

Economie, Werk en Inkomen

Op het gebied van werkgelegenheid heeft Leeuwarden binnen Friesland een sterke positie. Ongeveer een derde van alle werkgelegenheid in Friesland bevindt zich binnen onze gemeentegrenzen. De werkgelegenheid in onze stad is de laatste jaren gestabiliseerd, terwijl het inwoneraantal van onze gemeente slechts langzaam toeneemt. Kortom, het aantal forenzen is nog steeds groot en vraagt daarmee om extra verkeersvoorzieningen, terwijl het financieel draagvlak nauwelijks toeneemt en de lasten voor rekening van de stad komen. PGL ondersteunt daarom de gemeentelijke kef-actie (kef = komend ex-forens) om forenzen op het prettige woonklimaat in Leeuwarden te wijzen.

Hoewel het de laatste jaren is gedaald, ligt het werkloosheidspercentage in Leeuwarden nog boven het landelijk gemiddelde en dreigt ten gevolge van de huidige economische crisis weer te stijgen. Daarom zet Leeuwarden alle zeilen bij om de werkgelegenheid in onze gemeente te behouden en te versterken. Vooral waar het gaat om het lager geschoold werk, want daar zit in Leeuwarden de hardnekkigste werkloosheid.

De bedrijvigheid in de binnenstad heeft een opkikker nodig. PGL wil met name nieuwe ontwikkelingen stimuleren aan de uiteinden van het kernwinkelgebied.

Om bestaande arbeidsplaatsen en bedrijfsmogelijkheden te behouden zet PGL onder andere in op revitalisering, hergebruik en herinrichting van bestaande bedrijventerreinen.

Economie: groen werkt!

De gemeente zal een trekkende rol op zich nemen in de overgang naar een meer kennis-intensieve lokale

economie. Naast het aantrekken van nieuwe werkgelegenheid, waarbij wij vooral inzetten op duurzame (water)technologie, is een stimulans van duurzame energietechnologiebedrijven noodzakelijk. PGL ziet investeren in duurzame werkgelegenheid als een belangrijke banenmotor voor Leeuwarden.

1. PGL wil in de komende periode een goed onderbouwd plan ontwikkelen voor investeringen in groene technieken om daarmee duurzame banen te creëren.

2. De gemeente doet zaken met bedrijven die zich houden aan good governance codes of die maatschappelijk verantwoord ondernemen. Met bedrijven die verdienen aan slavernij, wapenhandel, kinderarbeid en uitbuiting doet de gemeente geen zaken.

2. PGL ziet het MKB als een belangrijke banenmotor. In een breed georganiseerd overleg ondersteunt en faciliteert de gemeente het MKB waar nodig.

3. PGL is voorstander van de uitbouw van de watercampus op het braakliggende Atoglas-terrein. Een goede inpassing van de groenstructuur langs de Potmarge is hierbij leidend.

4. Dankzij de Hogescholen in Leeuwarden beschikt de stad over een groot potentieel aan creatieve en arbeidsintensieve bedrijvigheid op het gebied van multimedia en (serious) gaming. Hiervan is de uitstekend geutiliteerde Game-ship-studio een uniek voorbeeld.

5. PGL ziet goede mogelijkheden om deze werkgelegenheid voor Leeuwarden te behouden door startende creatieve bedrijven een plek te geven, bijvoorbeeld in het nog te herontwikkelen Speelmanskwartier.

6. PGL is vooralsnog geen voorstander van de vestiging van een groot winkelcentrum (PDV) bij de Werpsterhoek. Dan kan eerder medewerking verleend worden aan de uitbreiding van De Centrale, mits daar geen winkels komen die de positie van de winkelstand in de binnenstad nog verder aantasten.

Bij de afweging zal PGL de mobiliteitsdruk zwaar laten meewegen.

7. De gemeente stimuleert in het bijzonder bedrijvigheid die het milieu ten goede komt, zoals kringloopactiviteiten, duurzame energieopwekking, autodelen, duurzaam bouwen, onderhouden en renoveren, biologische landbouw, telewerken, afzet van duurzame producten via winkels en markten en milieuvriendelijke recreatie.

8. Waar mogelijk worden wonen en werken ruimtelijk vermengd. Bedrijven die in de woonomgeving overlast veroorzaken, worden verplaatst naar bedrijventerreinen.

9. Naast het aantrekken van nieuwe werkgelegenheid is behoud van bestaande arbeidsplaatsen belangrijk. Dit kan door revitalisering van bestaande bedrijventerreinen, het verbeteren van aan- en afvoermogelijkheden en het eventueel herverkavelen met het oog op uitbreiding.

Werkgelegenheid

Werk is zeer belangrijk voor mensen. Een goede inkomensbescherming ook. De nieuwe Wet Werk en Bijstand (WWB) legt een zware verantwoordelijkheid bij de gemeente waar het een rechtvaardige en verantwoorde uitvoering van de wet betreft.

PGL heeft meegewerkt aan de totstandkoming van de zogenoemde werkacademie. Cliënten kunnen op individuele basis en belangstelling geholpen worden aan werk.

Dankzij de afschaffing van de verplichte aanbesteding bij commerciële bureaus kan de gemeente de ondersteuning bij het vinden van werk beter sturen. Gemeenten krijgen meer machtsmiddelen om verstrekking van een uitkering te vertragen en te bemoeilijken.

10. PGL is er voorstander van dat de gemeente Leeuwarden zelf meer initiatieven ontplooit om mensen weer aan het werk te krijgen. Bijvoorbeeld door subsidiebanen en reïntegratieprojecten, waarbij kwetsbare groepen als jongeren en ouderen extra aandacht krijgen.

11. PGL blijft van mening dat een bijstandsuitkering een recht blijft en geen gunst is. Naarmate een procedure om een uitkering te verkrijgen zwaarder is, zien

meer mensen ervan af. Dat lijkt misschien op korte termijn gunstig voor de gemeente maar we moeten ons ook realiseren dat een toename van 'zwart' werk, fraude en criminaliteit dan op de loer ligt.

Inkomen voor jong en oud

12. Het gat tussen rijk en arm wordt steeds groter. De gemeente moet zich inzetten voor reparatie van het koopkrachtverlies voor mensen met een minimuminkomen door maximaal gebruik te maken van de mogelijkheden van de bijzondere bijstand en het kwijtscheldingsbeleid.

13. Het bestrijden van de armoedeval is prioriteit van PGL. Hogere activeringspremies kunnen een oplossing bieden. Al zijn er wel landelijk aanpassingen in de belastingwetgeving nodig om dit te realiseren.

14. Extra aandacht voor jongeren in arme gezinnen om te voorkomen dat de armoedeval van generatie op generatie wordt doorgegeven.

15. De huidige declaratieregeling moet verder uitgebreid worden voor mensen die blijvend op een minimuminkomen zijn aangewezen. Deze regeling is op initiatief van PGL uitgebreid met de mogelijkheid de verplichte identiteitskaart te declareren.

16. De gemeente Leeuwarden voert een actief beleid om het niet-gebruik van sociale regelingen tegen te gaan, zodat iedereen kan krijgen waar hij of zij recht op heeft. PGL zet de formulierenbrigade voort, eventueel in een andere vorm.

Schuldhulpverlening

In de huidige economische crisis neemt het aantal mensen dat aanklopt bij de gemeentelijke kredietbank toe.

17. In de schuldhulpverlening neemt de gemeente haar taak ruimhartig op zich.

18. Ziektekosten moeten vooral voor ouderen en chronisch zieken met een lager inkomen beperkt zijn. PGL is daarom een voorstander van uitbreiding van de AV Friso en nieuwe regelingen in het kader van de zorgwet.

19. De energiekosten maken in verhouding een steeds groter deel uit van de totale woonlasten. Juist lagere inkomens zijn daarvan de dupe. PGL wil dat de gemeente Leeuwarden initiatieven handhaaft en uitbreidt om deze groep te helpen met gratis energieadviezen en concrete tegemoetkomingen bij besparingen, zoals thermostaatkranen en waterbesparende douchekoppen.

Zorg, Opvang en Welzijn

Door de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) in 2007 kreeg de gemeente een grotere verantwoordelijkheid om te zorgen dat iedereen in de gemeente Leeuwarden mee kan blijven doen. In de toekomst geeft de gemeente 40% van het budget aan de uitvoering van deze wet uit.

De gemeente Leeuwarden staat daarmee voor een uitdaging om een ondersteuningsstructuur te realiseren waarin:

- Iedereen mee kan doen;
- Het vangnet voor iedereen toegankelijk, bereikbaar en betaalbaar blijft;
- Kleinschalige initiatieven gestimuleerd worden;
- Organisaties en instellingen zodanig met elkaar samenwerken, dat er een win-win situatie ontstaat en de klant erbij gebaat is. Zo wordt voorkomen dat organisaties elkaar wegconcurreren of klanten als 'hete aardappels' aan elkaar doorschuiven.

PGL wil een voorzieningenpakket dat betaalbaar en toegankelijk is en waarin een ieder tot zijn recht kan komen. Wij kiezen voor een inkomensafhankelijke toets. De sterkste schouders dragen de zwaarste lasten. Wij kiezen voor een stelsel dat erin voorziet dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Uitgangspunt is een solidaire en sociale gemeente, die extra ruimte maakt voor mensen die kwetsbaar zijn.

Zo lang mogelijk thuis wonen

Uitgangspunt is: zorg op maat. Iedereen die dat wil, wordt in staat gesteld zolang mogelijk thuis te wonen. Het is belangrijk om in wijken en dorpen een evenwichtig pakket aan te bieden van zorg, huishoudelijk werk, alarmering en maaltijden. PGL steunt daarom de ontwikkeling van de zogenaamde multifunctionele centra, die 'zorg op maat' kunnen bieden als dagopvang, eten en lichte lichamelijke verzorging.

De gemeente stimuleert een goede spreiding van basisvoorzieningen in de gezondheidszorg over wijken en dorpskernen.

1. PGL is voorstander van vernieuwende initiatieven in de gezondheidszorg, zoals comfortabele woonservicezones en gezondheidscentra waar je voor verschillende diensten (artsen, maatschappelijk werk, fysiotherapie, apotheek) terecht kunt.
3. Het is van essentieel belang dat er aandacht is voor sociaal-economische verschillen in de gezondheidszorg. PGL wil dat iedereen optimaal de gezondheidsvoorzieningen kan gebruiken.

Gezondheidszorg

Er bestaat een rechtstreeks verband tussen onze gezondheid en ons leefmilieu. Belangrijk is bijvoorbeeld de luchtkwaliteit, met name rond drukke verkeerswegen in de stad.

4. PGL wil de luchtkwaliteit samen met omwonenden op basis van metingen beter gaan monitoren. Indien nodig treft de gemeente maatregelen om overlast tegen te gaan.

5. PGL is voor grote terughoudendheid en voorzichtigheid aangaande het plaatsen van nieuwe antennes; dicht bij woonhuizen, verzorgingstehuizen en scholen kan het volgens ons niet. Wanneer bijvoorbeeld telefoonantennes op flatgebouwen worden geplaatst, moeten bewoners daarover goed geïnformeerd worden door de woningbouwcorporaties. PGL pleit voor goede voorlichting hierover.

6. Leeuwarden stimuleert een gezonde levensstijl door het aanbieden van sportieve bewegingsprogramma's en meer mogelijkheden voor volkstuinen.

Welzijn

Voor het welzijn van mensen zijn alledaagse dingen van het grootste belang. Goede contacten met burens, vrienden en familieleden of deelname aan verenigingen, waar mensen op hun eigen wijze vorm aan geven. De gemeente komt pas in beeld als het welzijn gevaar loopt of niet langer vanzelfsprekend tot stand komt en dus extra inspanning behoeft.

Voor de gemeente blijft er een specifieke taak voor groepen die in achterstandssituaties zijn geraakt. En voor mensen die, door meerdere problemen tegelijk aan de rand van de samenleving zijn beland. Dat spreekt vanzelf, maar PGL wil verandering zien in de sombere grondtoon die vaak in de aanpak van deze groepen doorklinkt. De eenzijdige fixatie op problemen door het welzijnswerk moet worden omgebogen tot een gerichtheid op oplossingen en perspectieven.

Voor PGL zijn vrijwilligerswerk en mantelzorg heel belangrijk. Speeltuinverenigingen, wijkorganisaties en sportclubs zouden zonder vrijwilligers niet bestaan. Het stimuleren van vrijwillige betrokkenheid is een belangrijke zorg voor alle publieke instellingen en vooral voor het welzijnswerk. De gemeente heeft hier een belangrijke taak. Dit kan onder meer door de combinatie van betaald en onbetaald werk op te waarderen en vooral door jongeren voor dit soort activiteiten te interesseren.

7. Vrijwilligerswerk kan helpen bij een snelle terugkeer op de arbeidsmarkt. De gemeente stimuleert dit.

8. Om onze waardering ook te uiten wil PGL vrijwilligers en mantelzorgers jaarlijks belonen met een cultuurwaardebon.

9. PGL is groot voorstander van onafhankelijke cliëntondersteuning. De gemeente moet hiervoor zorgdragen.

10. De gemeente zorgt ervoor dat alle openbare gebouwen voor rolstoelgebruikers en andere mensen met een lichamelijke beperking bereikbaar en toegankelijk zijn.

Maatschappelijke opvang

PGL steunt het huidige beleid rond de maatschappelijke opvang waarin preventie centraal staat. Dit beleid wordt voortgezet in het kader van de wet maatschappelijke ondersteuning (WMO), waar Leeuwarden de centrumgemeente voor is.

11. PGL wil spreiding van kleinschalige voorzieningen voor maatschappelijke opvang over de provincie en de stad. Ook hier geldt: 'zorg op maat' in een menselijke maat. PGL ondersteunt de verdere uitvoering van de Regiovisie Maatschappelijke Opvang die spreiding en een kleinschaliger opvang beoogt.

12. De gemeente heeft de regie bij de aanpak voor huiselijk geweld en de opvang.

Emancipatie

Leeuwarden is een multiculturele samenleving, waarin PGL integratie vooral wil bevorderen door emancipatie. Emancipatie betekent het streven naar volwaardig meedoen voor iedereen ongeacht afkomst, sekse of leeftijd. Het wegwerken van de achterstand in onderwijs en werkgelegenheid is een voorwaarde voor emancipatie. Door als gemeente zelf het goede voorbeeld te geven, willen we werkgevers stimuleren meer allochtonen in dienst te nemen.

13. PGL ziet voor Nieuwe Nederlanders veel kansen om in de samenleving mee te doen, bijvoorbeeld in het vrijwilligerswerk. Mensen kunnen uit een soci-

aal isolement worden gehaald door in te zetten op professionele(re) begeleiding bij inburgering en een grotere nadruk op het leren van de Nederlandse taal. PGL wil dit nadrukkelijker in het beleid opnemen.

14. Voor PGL is discriminatie onacceptabel. De gemeente voert beleid om discriminatie op de werkvloer, bij verenigingen en op scholen tegen te gaan.

15. Leeuwarden voert een actief homo- en lesbo-beleid en is op termijn gaststad van roze zaterdag.

Vluchtelingen

Ondanks het generaal pardon blijft het bieden van noodopvang noodzakelijk voor asielzoekers die geen status hebben, maar niet terug kunnen keren naar hun eigen land. Leeuwarden heeft geen asielzoekerscentrum meer, maar tijdelijke opvang biedt mensen in elk geval ruimte om zich voor te bereiden op een volgende stap.

Daarnaast is goede afstemming met de provincie en andere Friese gemeenten nodig.

16. PGL wil toereikende noodopvang en noodhulp voor uitgedoemde asielzoekers die niet terug kunnen keren naar hun land van herkomst. PGL heeft afgelopen jaren steeds met succes een voorstel voor noodhulp ingediend. De gemeente neemt ook in de toekomst haar maatschappelijke en humanitaire verantwoordelijkheid.

17 De gemeente werkt niet mee aan het uitzetten van mensen als niet duidelijk is wat er met de betreffende personen zal gebeuren. PGL is tegen het moedwillig dakloos maken van mensen.

18 De gemeente ondersteunt via Vluchtelingenwerk Leeuwarden laagdrempelige juridische ondersteuning en maatschappelijke begeleiding voor vluchtelingen.

19. De gemeente stimuleert initiatieven om deze doelgroepen voor te bereiden op hun mogelijke terugkeer.

Wonen, Wijken en Dorpen

PGL wil een evenwichtig woningaanbod voor alle inkomensgroepen en samenlevingsvormen. Leeuwarden kent een relatief grote voorraad goedkope huur- en koopwoningen. Door scheefgroei wonen veel mensen in een voor hun inkomen té goedkope woning. Zo belemmeren zij de doorstroming in de

woningmarkt. PGL is tegen het invoeren van woonbelasting. Daarom steunen wij beleid dat doorstroming op gang brengt door betaalbare, aantrekkelijke en duurzame nieuwbouw te realiseren. Gelukkig lijkt het er op dat dit beleid haar vruchten heeft afgeworpen. Al leidt de economische crisis waarschijnlijk wel tot enige stagnatie.

Op initiatief van PGL heeft de raad in het nieuwe woonplan besloten dat er meer goedkope huur- en koopwoningen gerealiseerd moeten worden. Dit ook om al te eenzijdig samenstelde nieuwbouwwijken te voorkomen. Zo is hierin ook op initiatief van PGL vastgelegd noodzakelijke sloop van goedkope woningen te compenseren door nieuwbouw in dezelfde prijsklasse. Daarom zullen er met de woningbouwcorporaties prestatieafspraken gemaakt worden hoe onrendabele toppen van deze sociale nieuwbouw te dekken.

Om de groei van forenzenverkeer te beperken en het sociaal-economisch draagvlak van de gemeente te versterken, steunt PGL het beleid om ook te bouwen in het hoge(re) segment. Ook voor mensen met een hoger inkomen moet er in Leeuwarden voldoende woningaanbod zijn. Daarom steunen wij de uitbreidingsplannen in De Zuidlanden.

De laatste jaren is, mede door de inzet van PGL, op het gebied van de verbetering van de woonkwaliteit in de oudere stadswijken al veel bereikt (Vrijheidswijk, Achter de Hoven). Toch blijft dit aandacht eisen. Uitgangspunt van de gemeente Leeuwarden zal hierbij de huisvesting van de huidige bewoners zijn, die ook betrokken worden bij de verbeterplannen.

PGL vindt al jaren dat de woningbouwcorporaties ten onrechte buitenspel zijn gezet bij de ontwikkeling van De Zuidlanden.

Zeker nu de particuliere productie van woningen dreigt te stagneren, moeten corporaties nauwer betrokken worden bij de ontwikkeling van uitbreidingsgebieden.

Bestaande wijken

De wijken rond Het Vliet verdienen voor de komende tijd extra zorg. Gelukkig is daar in samenwerking met de wijkbewoners al het project Vlietvaardig van de grond gekomen, al kan het daar niet bij blijven.

Naast Heechterp/Schieringen zal de aandacht de komende jaren moeten worden gericht op de wijken Vlietzone, Valeriuskwartier, Tjerk Hiddes, Cambuursterhoek, Schepenbuurt, Olde Galileën, Bloemenbuurt en Nijlân. Deze buurten, met overwegend goedkopere woningen, zijn een kostbaar bezit voor de stad. Deze mogen niet verloederen, want zij voegen met name voor jonge starters en studenten betaalbare huisvesting toe.

1. PGL steunt initiatieven ter verbetering van de woonkwaliteit in de oudere stadswijken.

2. Verkoop van sociale huurwoningen kan gewenst zijn om kapitaal vrij te maken voor sociale nieuwbouw. Verkoop mag niet betekenen dat het aanbod van huurwoningen zodanig vermindert, dat de wachttijden om voor een woning in aanmerking te komen langer worden. De gemeente geeft alleen toestemming voor de verkoop van huurwoningen als de opbrengst ten goede komt aan behoud en uitbreiding van de goedkope, sociale woningvoorraad. Voor verkoop aan particuliere woningexploitanten of huisjesmelkers geeft de gemeente geen toestemming.

3. Bijzondere aandacht dient te worden besteed aan de huisvesting van lagere inkomensgroepen. Uiteraard is het huidige streven naar een meer evenwichtige samenstelling van de Leeuwarder inwoners een goede zaak, mits dit niet ten koste gaat van de lagere inkomensgroepen.

4. Huisjesmelkers moeten zoveel mogelijk worden geweerd en in ieder geval aan strenge eisen voor kamer/woningverhuur voldoen.

5. Hoewel Leeuwarden qua leeftijdsopbouw een jonge stad genoemd kan worden, krijgen we ook hier te maken met de gevolgen van de vergrijzing. Daarom zal de ontwikkeling van comfortabele woonzorgzones met kracht moeten worden voortgezet.

6. PGL wil in het woningbouwprogramma ook ruimte bieden aan bijzondere of experimentele woonvormen, zoals bijvoorbeeld 'de lerende wijk'.

7. Om achterstallig onderhoud te voorkomen voert de gemeente een actief aanschrijvingsbeleid.

8. Door een reeks fusies hebben de woningbouwcorporaties zich vrijwel volledig onttrokken aan de bestuurlijke controle op het te voeren volkshuisvestingsbeleid. De gemeente Leeuwarden moet door het recht tot benoeming en ontslag van ten minste één commissaris vertegenwoordigd zijn in de Raad van Commissarissen van in Leeuwarden actieve corporaties.

Duurzaam bouwen

De gemeente gaat vol voor het verduurzamen van 100.000 woningen, zoals afgesproken in het Noordelijk Energieakkoord.

9. De gemeente Leeuwarden sluit convenanten duurzaam bouwen met bij woningbouw en renovatie betrokken partijen. De gemeente stelt stimuleringsmaatregelen in als subsidies en kortingen op grondprijzen, om duurzaam bouwen en renoveren te bevorderen.

10. PGL wil dat er in de Zuidlanden bouwprojecten met energieneutrale woningen en gescheiden waterbehandeling worden gerealiseerd volgens het 'Griene Dream'-concept.

11. PGL wil dat de woningcorporaties als Woon-Friesland en Elkien volledig gaan participeren in de verdere ontwikkeling van De Zuidlanden.

Dorpen en buitengebied

12. Door beperkt nieuwbouw mogelijk te maken krijgen Lekkum, Miedum en Snakkerburen, Wirdum en Wytgaard kansen om voorzieningen (school, winkels en verenigingsleven) op peil te houden en de eigen jeugd een woning in het dorp te bieden. Dorpsuitbreiding moet voortborduren op het dorpsstramien en mag per se geen zogenaamde 'witte schimmel' rond de dorpen veroorzaken. De nieuwbouw in de dorpen mag niet concurreren met de nieuwbouw in Zuidlanden.

13. Het historisch gevormde, kleinschalige karakter van de dorpen moet worden behouden, evenals de sociale structuur. De mogelijkheden voor jongeren om zich in hun eigen dorp te kunnen vestigen, zullen beperkt worden uitgebreid.

14. Naast de rol van de multifunctionele centra blijven buurt- en dorpshuizen een belangrijke rol spelen in de samenhang van wijken, dorpen en buurten. PGL wil deze functie blijven waarderen en bewaken.

15. Door de goede ervaringen met dorpsbelangen en wijkpanels heeft PGL grote waardering voor hun inzet aangaande de eigen identiteit en het karakter van een dorp of wijk. Indien in het kader van eventuele herindelingen nieuwe dorpen en wijken bij Leeuwarden komen, vindt PGL dat deze hun eigen identiteit moeten kunnen behouden.

Verkeer, Infrastructuur en Bereikbaarheid

Voor PGL zijn het stimuleren van duurzame mobiliteit, een snelle verkeersafwikkeling en een goede bereikbaarheid van Leeuwarden essentieel. Zodoende gebruiken mensen om te wonen, werken en recreëren zo min mogelijk tijd voor vervoer. Als provinciehoofdstad is Leeuwarden ook belangrijk voor de regio en de provincie. Zo komen veel Friese plattelanders geregeld naar Leeuwarden. Aangezien het openbaar vervoer de provincie maar matig voorziet, komen zij in veel gevallen met de auto. Leeuwarden heeft daarom een optimale aansluiting op het landelijke en regionale verkeersnet nodig.

Wil Leeuwarden een kloppend hart blijven voor haar regio dan zal zij (ook voor de auto) bereikbaar moeten blijven. Belangrijk is dan voldoende parkeergelegenheid aan de rand van de stad met een goede verbinding naar de binnenstad. Zo is ook een goede bereikbaarheid per fiets en openbaar vervoer noodzakelijk.

PGL wil door concrete maatregelen mensen stimuleren om meer met het openbaar vervoer, de fiets, en te voet te reizen. Dit betekent een verbetering van de infrastructuur voor deze categorieën en het ontmoedigen van het autoverkeer in en naar het stadscentrum. Zo kunnen doorgaande autoroutes door de stad onaantrekkelijker worden gemaakt en fietsroutes sneller en veiliger. De fiets krijgt voorrang op de auto, behalve als blijkt dat dit juist onveiligheid veroorzaakt.

Een algehele verdubbeling van de rondweg is voor PGL uitgesloten. PGL wil per gedeelte beoordelen of verdubbeling nodig is en waar nodig voorkomen kan worden.

1. De wens van PGL om de Haak om Leeuwarden verdiept uit te voeren als een vierstrooks 80 km/u autoweg is helaas niet gehonoreerd. Om de rondweg (Juliana-laan-Heliconweg) te ontlasten, wil PGL het doorgaand autoverkeer tussen Marssum en de Werpsterhoek buiten de stad om leiden. Bovendien is het voor de verdere ontwikkeling van De Zuidlanden (Goutumer Nieuwland) noodzakelijk dat het zuidtangent (Algeraweg) wordt omgebouwd tot een wijkontsluitingsweg en voor het doorgaand verkeer wordt afgesloten. Daarom blijft PGL voorstander van de Haak om Leeuwarden.

2. In samenhang met de Haak om Leeuwarden is PGL ook voorstander van de aanleg van een nieuwe westelijke invalsweg.

3. De aansluiting van Leeuwarden op het landelijke spoorwegennet kan beter. PGL wil de aanleg van een hoogwaardige spoorverbinding Leeuwarden-Zwolle-Kampen-Lelystad-Almere-Amsterdam/Schiphol: de zogenaamde Hanzelijn++-variant. Deze variant levert Leeuwarden het hoogste effect tegen de laagste milieukosten.

4. PGL ondersteunt het voorstel van de provinciale Griens-links-fractie voor de aanleg van 'lightrail rondje Friesland'. Deze snelle en lichte treinverbinding loopt deels over bestaand spoor en oude tramtracés van Leeuwarden, via Sneek, Joure, Heerenveen, Drachten, Bergum en Veenwouden terug naar Leeuwarden. Deze nieuwe spoorverbinding zou een grote rol kunnen spelen in het terugdringen van het forenzenverkeer per auto.

5. Op termijn moet het mogelijk blijven om het oude tramspoortracé naar Stiens - het vroegere Dokkumer Lokaaltje - voor een regionale verbinding, zoals light-rail, te gebruiken.

Forenzenverkeer

Leeuwarden heeft in de spitsuren nog steeds veel last van filevorming op de invalswegen. Oorzaak daarvan is dat van de ruim 55.000 arbeidsplaatsen in Leeuwarden meer dan de helft wordt vervuld door mensen van buiten de stad.

Een nieuwe spoorhalte bij Werpsterhoek gekoppeld aan een transferium levert volgens PGL een grote bijdrage aan het terugdringen van het fileprobleem op de zuidelijke invalswegen. Dat moet dan ook zo snel mogelijk worden gerealiseerd.

6. PGL zoekt de oplossing voor die filevorming vooral in de richting van transferia. Deze bieden parkeerplekken en mogelijkheden voor snelle (bus/lightrail) verbindingen met het stationskwartier en de binnenstad.

7. PGL wil op termijn een nieuwe oostelijke ontsluiting, die via de Hemrik aansluit op de oostelijke ringweg (Vondelingweg). De aanleg van een kostbaar aquaduct ter vervanging van de Drachtsterbrug en de bijbehorende reconstructie van het Drachtsterplein vergroot naar onze verwachting slechts de verkeersdruk op de route Stuyvesantweg – Archipelweg.

8. De gemeente stimuleert autodelen, zoals het Green Wheelsproject. Ook moet het mogelijk worden gemaakt om parkeerders gratis fietsen mee te geven. Als de fiets wordt ingeleverd wordt, krijgt de parkeerder zijn auto weer mee. Dit kan bij parkeergarages en -terreinen aan de rand van de stad, als transferia.

9. PGL wil in overleg met bedrijven zoeken naar oplossingen om parkeeroverlast terug te dringen in wijken met veel bedrijvigheid.

10. PGL ondersteunt de ingezette kef-actie (kef = komend ex-forens) om forenzen te wijzen op het prettige woonklimaat in Leeuwarden.

11. In de toekomst kan wellicht via selectieve kilometerheffing tol worden geheven op het particuliere autoverkeer naar de stad. Bijvoorbeeld op werkdagen tussen 7.30 - 9.30 uur en van 15.30 – 17.30 uur. De baten van dit systeem zet PGL in om de kosten van transferia en (bus)verbindingen (deels) te betalen.

Bevorderen fietsverkeer

In het algemeen geldt: hoe dichterbij de binnenstad des te hoger de voorrang van het langzaam verkeer.

12. Daarom blijven wij voorstander van voorrang voor fietsers op rotondes rond de binnenstad en in de woonwijken.

13. PGL wil een planmatige aanleg van een volwaardig net van doorgaande hoofdfietsroutes van en naar de binnenstad. Dit biedt een alternatief voor het woonwerkverkeer binnen een straal van zo'n 10 km. Deze fietsroutes, gecombineerd met de fietsroutes vanuit de buitenwijken van de stad, moeten de auto-ontsluitingswegen zoveel mogelijk conflictvrij kruisen.

14. PGL wil de fietsroute langs de Willem Lodewijkstraat - Achter de Hoven sterk verbeteren door de aanleg van een gescheiden tweerichting fietspad aan de noordzijde van deze straten en tegelijkertijd de snelheid van het (vracht-)autoverkeer terugdringen.

Ook op verschillende andere punten in de stad moet de veiligheid voor fietsers verbeterd worden, een apart van de autobaan gescheiden fietspad is een veilige oplossing.

15. De fietsverbinding van de stadsuitbreiding De Zuidlanden met de oude (binnen)stad verdient de grootste aandacht. PGL wil dat er een nieuwe hoofdfietsroute wordt aangelegd van het westelijk deel van De Zuidlanden, via een fietsbrug over het Van Harinxmakanaal (lieft in combinatie met de vervanging van de oude spoorbrug), Middelzeelaan, fietstunnel Julianalaan, Van Loonstraat naar de binnenstad.

16. Recreatieve fiets- en wandelroutes worden, aansluitend op de regionale routes, uitgebreid en er wordt (extra) structureel budget toegekend aan het onderhoud en bewegwijzering van fietsroutes. Met de Stadsregio-gemeenten wordt hierin nauw samengewerkt.

17. Bij winkelcentra en bushaltes zijn al deels onoverdekte fietsenstallingen ingericht. De mogelijkheden voor ondergronds gratis stallen van fietsen bijvoorbeeld bij NS-stations moet drastisch worden uitgebreid.

18. Bij parkeergarages worden de mogelijkheden van fietsverhuur (Park & Bike) beter benut.

19. Om woon-werkverkeer met de fiets te stimuleren dienen stoplichten uitgerust te worden met regensensoren. Zodoende krijgen fietsers eerder voorrang bij slecht weer.

20. Leeuwarden zorgt voor goede fietsverbindingen met de omliggende gemeenten.

De verbinding naar Warga/Wartena en Grou wordt geoptimaliseerd door een fietspad en een fietsbrug langs het aquaduct bij het langdeel.

Verkeerscirculatie binnenstad

Uitvoering van het nieuwe verkeerscirculatieplan zal verkeersopstoppingen rond de binnenstad wel verminderen, maar niet geheel doen verdwijnen. Voor PGL is dit aanvaardbaar. Wij willen niet nog meer asfalt in en rond de binnenstad.

21. PGL wil een eind aan doorgaand autoverkeer door de binnenstad. De route Prins Hendrikstraat - Ruiterskwartier wordt afgesloten. De Prins Hendrikbrug wordt weer beweegbaar gemaakt. Om te grote overlast voor het wegverkeer te beperken, wordt deze waterrecreatieroute alleen tijdens de zomermaanden en buiten de spits opengesteld.

22. Een autovrije binnenstad wint aan leefbaarheid. PGL wil de binnenstad binnen de parkeerring inrichten tot een 30km-zone. Zwaar vrachtverkeer wordt zoveel mogelijk uit de binnenstad geweerd.

Bij de toegangswegen komen distributiecentra waar overslag van goederen plaats vindt van de vrachtwagens naar kleinere elektrische bestelwagens die de aflevering doen.

Parkeren

23. PGL wil bezoekende automobilisten direct naar parkeergarages leiden. Betaald parkeren op maaiveldniveau alleen toestaan aan vergunninghoudende bewoners en ondernemers, mindervaliden en voor kort parkeren.

24. PGL wil een ondergrondse (deels publieke) parkeergarage op de plek van het te slopen Hege Hûs aan de Galileër Kerkstraat en het Nieuwstraatje. Deze wordt voor de auto ontsloten vanaf de Oosterkade. Het vrijkomende maaiveld wordt omgevormd tot een aantrekkelijk woongebied. De Tweebaksmarkt en Turfmarkt krijgen terecht een voorname uitstraling zonder geparkeerd blik.

25. De gemeente stimuleert uitbreiding van het aantal oplaadpunten voor elektrische auto's, fietsen en scooters bij parkeergarages en -plaatsen.

26. De gemeente stimuleert alle vormen van duurzame mobiliteit, zoals rijden op elektriciteit, biogas en aardgas.

Overige verkeersmaatregelen

27. Alle woongebieden worden gericht tot 30km-zones. Belangrijk zijn snelheidsremmers, die bus- en fietsverkeer niet hinderen.

28. De gemeente werkt samen met stads- en streekvervoer aan de vlotte doorstroming van het openbaar vervoer. Bijvoorbeeld door busbanen en busluizen aan te leggen en voorrang te geven bij verkeerslichten. Daarnaast stimuleert de gemeente nieuwe vormen van openbaar vervoer op maat ter aanvulling (zoals belbus, multibus, buurtbus, discobus, regiotaxi, deeltaxi, theatertaxi enzovoort).

29. Bij nieuwbouwwijken krijgt openbaar vervoer in de planvorming en planning prioriteit.

30. Organisaties als de Fietsersbond, de reizigersvereniging ROVER en de plaatselijke milieugroepen worden nadrukkelijker bij het verkeersbeleid betrokken.

31. Er komt een gemeentelijk voetgangersbeleid waarin veiligheid en toegankelijkheid voor het gebruik van de openbare ruimte door de voetganger worden geregeld.

32. De gemeente gaat door met stimuleringsexperimenten met gratis OV.

33. Bij het verlenen van nieuwe concessies in het stads- en streekvervoer ziet Leeuwarden duurzaamheid als belangrijkste criterium. Dit geldt ook voor de aanbesteding van leerlingen- en ziekenvervoer. Hierbij krijgen bedrijven die duurzaam en groen vervoer aanbieden voorrang.

Publieke Dienstverlening en Media

PGL wil dat de gemeente Leeuwarden haar burgers servicegericht, klantvriendelijk en goed bedient. Dit is de basistaak van een gemeente. De loketfuncties binnen de gemeente Leeuwarden moeten op orde te zijn. Geen lange wachttijden voor paspoort of vergunningen. De gemeente moet ook meer gebruik maken van de mogelijkheden van internet en lokale media om haar burgers te bereiken en te bedienen.

Lokale media zijn belangrijk voor het functioneren van de plaatselijke democratie en om mensen bij ontwikkelingen in hun directe omgeving te betrekken. De gemeente Leeuwarden steunt de lokale omroep door zendtijd te kopen.

1. De gemeente Leeuwarden zal op alle mogelijke manieren op een open wijze communiceren met haar bewoners. Toegankelijkheid voor mensen met beperkingen wordt gewaarborgd.

2. De gemeente Leeuwarden bevordert het gebruik van internet door enerzijds zélf goed bereikbaar te zijn met een goed functionerende internetsite en anderzijds internetprojecten voor en/of door bewoners te ondersteunen.

3. PGL vindt dat met name projecten voor ouderen, lagere inkomensgroepen en uitkeringsgerechtigden stimulans verdienen.

4. Tevens wordt de bevolking uitgenodigd actief mee te denken over toekomstig beleid en haar mening te geven over de uitvoering daarvan. Inspraak en internet bieden directe mogelijkheden voor burgers om hun zienswijze kenbaar te maken.

5. Overleg met de bewoners vindt plaats, niet alleen op stedelijk niveau, maar vooral op wijk-, buurt- en dorpsniveau. De bestaande wijkpanels en dorpsbelangen zijn hiervan een goed voorbeeld. Deze wijkpanels en dorpsbelangen worden steeds gericht voorzien van alle relevante informatie en betrokken bij voorbereidende besluitvorming aangaande hun wijk of dorp.

6. De gemeente gaat nog meer gebruik maken van een digitaal loket. Dan kunnen de meest voorkomende handelingen online geregeld worden, zoals aanvragen en aangiftes.

7. Om niet afhankelijk te zijn van één leverancier streeft PGL naar meer gebruik van Open Source software door de gemeente.

8. Internet is een belangrijk communicatiemiddel en moet dus toegankelijk zijn voor iedereen. Daarom is het belangrijk dat alle huishoudens en bedrijven toegang hebben tot een goede en betaalbare breedbandverbinding, zoals het stedelijk glasvezelnet.

Lokale media

9. De lokale omroep dient zichzelf grotendeels te bedruipen. De gemeente koopt wel actief zendtijd in, als dat past binnen het communicatie-programma van de gemeente. Jaarlijks wordt daarvoor een bedrag op de begroting opgenomen. Samenwerking tussen de lokale omroep en media-opleidingen wordt door de gemeente gefaciliteerd.

10. PGL wil dat de Raad meer zichtbaar voor de burgers gaat functioneren en bepleit een maximale openheid van het bestuur.

Rechtstreekse uitzendingen van vergaderingen van de Raad en haar commissies via internet en lokale tv dragen daaraan bij.

Politieke en Bestuurlijke Organisatie

Na de invoering van het dualisme in 2002 heeft de gemeenteraad twee functies gekregen: die van kadersteller en controleur van het (dagelijks) bestuur. De raad stelt het beleid vast en de daarbij behorende kaders. Het college van B&W voert vervolgens de besluiten van de raad uit. Daarna ziet de Raad toe op de juiste uitvoering van het beleid en op een goed financieel beheer.

De afgelopen acht jaar hebben we ervaring opgedaan met deze nieuwe rolverdeling. Positief is de grotere afstand tussen raad en college; de wethouders zijn geen lid meer van de raad(-sfracties) en de raad wordt nu ondersteund door een eigen griffie. De versterkte positie van de raad ten opzichte van het college en ambtenarenapparaat is tot nu toe onvoldoende uit de verf gekomen.

Politieke beslissingen moeten leidraad zijn voor de ambtelijke organisatie. Het ambtelijk apparaat moet zich kunnen aanpassen aan de keuzes van burger en politiek. Wanneer bijvoorbeeld sport prioriteit heeft, dient er een verschuiving plaats te vinden in de ambtelijke organisatie wat betreft kwaliteit en omvang van 'sportambtenaren'. Burger en politiek bepalen het beleid, en niet (de omvang) van het ambtelijk apparaat.

De gemeente onderhoudt goede, open en op samenwerking gerichte relaties met de gemeenten in de stadsregio Leeuwarden. Evenals met de provincie Fryslân.

1. Uit oogpunt van de versterking van het lokaal bestuur en de decentralisatie van rijkstaken is PGL geen tegenstander van een gemeentelijke herindeling, waarbij Leeuwarden wordt samengevoegd met (delen van) buurgemeenten. Dit moet er echter niet toe leiden, dat Leeuwarden onevenredig wordt opgescheept met eventuele financiële tekorten en achterstallig onderhoud van buurgemeenten. Natuurlijk is het aan de omliggende gemeenten zelf om aan te geven of ze willen samenwerken of (deels) willen samengaan met Leeuwarden.

2. Na vijftien jaar ervaring als stabiele collegepartij is PGL van mening dat PGL ook in de nieuwe bestuursperiode deel moet uitmaken van een college op basis van programma-inhoudelijke argumenten. PGL zal zich inzetten voor een zo progressief en milieubewust mogelijk college. De dualistische verhoudingen maken het beter mogelijk om constructief deel te nemen aan het College en toch een kritisch geluid in de raad te laten horen.

3. PGL staat positief tegenover burgerinitiatieven, ook op buurt- en straatniveau. Ondanks het fiasco van het Zaailandreferendum blijft PGL voorstander van raadplegende- en correctieve referenda, maar dan wel met een lagere geldigheidsdrempel. Bij de door PGL bepleite drempel zou het plan Nieuw Zaailand door de bevolking zijn afgewezen.

4. De gemeente dient zich een goed werkgever te betonen. Er is nog steeds sprake van een achterstandspositie van vrouwen, gehandicapten en allochtonen op de arbeidsmarkt, met name waar het gaat om hogere functies. Daarom voert de gemeente een positief actiebeleid gericht op zowel de eigen organisatie als op bedrijven en instellingen.

5. De gemeente behandelt het Fries als spreek- en schrijftaal gelijkwaardig aan het Nederlands. In de komende vier jaar zal Leeuwarden de inspanningen rondom het Friese taalbeleid versterken.

Intern biedt de gemeente aan haar medewerkers cursussen Fries aan via internet en klassikaal.

6. Daarnaast besteedt de gemeente meer aandacht aan het Liwwadders als stadstaal.

Leeuwarden internationaal

PGL heeft de ambitie dat Leeuwarden in 2020 de meest duurzame stad van Nederland is. Dat uit zich, behalve in een veel beter milieu, ook in sociale duurzaamheid en een versterkte sociale cohesie. De gemeente Leeuwarden staat natuurlijk niet op zichzelf en zij draagt dan ook actief deze ambities uit. PGL heeft ook oog voor belangen van mensen in de rest van de wereld. Daarom vinden wij dat de gemeente Leeuwarden geen zaken mag doen met bedrijven, die verdienen aan mensenhandel, slavernij, wapenhandel en kinderarbeid. Natuurlijk zijn op lokaal niveau de mogelijkheden beperkt, maar wel van grote waarde voor arme gemeenschappen. PGL steunt daarom plaatselijke initiatieven op het gebied van internationale samenwerking en bewustwording.

7. Zo blijft de gemeente participeren in het Befrijdingsfestival, waarin dialoog centraal staat.

8. Om internationale samenwerking te bevorderen krijgt het centrum Tûmbá hiervoor subsidie van de gemeente Leeuwarden en dat moet zo blijven.

9. Leeuwarden moet 'fair trade' en millennium-gemeente worden.

Europa

Nederland heeft zich vanaf het begin van de huidige Europese Unie een betrouwbare partner getoond. En hoewel de discussie zich meestentijds afspeelt in de Tweede en Eerste Kamer zijn er ook op decentraal niveau ingangen in Brussel. Zo voeren provincie en gemeente een belangrijke lobby om Europees investeringsgeld naar Fryslân te halen.

10. PGL steunt het op lokaal niveau optimaal uitvoeren van Europese richtlijnen op het gebied van water- en luchtkwaliteit en biodiversiteit.

11. PGL wil dat de gemeente veel meer gebruik maakt van Europese gelden voor innovatieve duurzame ontwikkelingen.

Veiligheid, Openbare Orde en Handhaving

Veiligheid is geen consumptiegoed. De huidige tendens om steeds meer regels en wetten te eisen van de overheid is niet de lijn die PGL voorstaat. De overheid zal dan steeds meer maatregelen afkondigen die de risico's moeten beperken, maar tegelijkertijd het gevoel van onveiligheid aanwakkeren. Een 'flinke' overheid maakt de burger bang en de samenleving kil. Daarnaast zal de vrijheid van de burger beperkt worden door maatregelen die vaak alleen maar de 'nette burger' treffen (bijvoorbeeld fouilleren, identiteitsplicht en de instelling van een avondklok). Leeuwarden is geen bijzonder onveilige gemeente!

De overheid moet daarom zorgen voor echte goede veiligheid op menselijke maat en mensen niet zoet houden met een kunstmatig veiligheidsgevoel. Wij willen de burger zelf weerbaarder, alerter en 'flinker' maken. Betrokkenheid en samenhang in de gemeente stimuleren en niet het aanjagen van anonieme meldingen door kliklijnen.

Voor PGL is geweld de ergste vorm van criminaliteit. Geweld moet ook hard en adequaat gestraft worden. Tegen overlast stellen wij de menselijke factor centraal. Goede opvang en begeleiding voor drugsverslaafden en zwervers. Serieuze dagbesteding, sportactiviteiten, scholing en werk voor hangjongeren. Maatregelen als cameratoezicht bieden vooral schijnveiligheid. Toezicht en handhaving zien wij juist als mensenwerk.

Wat zeker mensenwerk is, is de aandacht voor slachtoffers van ongeval, criminaliteit of misdrijf. De aandacht voor slachtoffers moet daarom goed zijn en voluit door de gemeente ondersteund worden.

Veiligheidsbeleid

1. Effectief veiligheidsbeleid begint met het verbeteren van de leefomgeving en de openbare ruimte. De gemeente zorgt ervoor dat deze ruimte zo is ingericht, dat vandalisme en criminaliteit worden tegengegaan. Bijvoorbeeld door sociaal onveilige situaties aan te pakken, zoals slecht verlichte plaatsen of een vervuilde omgeving.
2. Bij nieuwbouwprojecten wordt veiligheid op straat verbeterd door zogenoemde straatkamerwoningen, die vanuit de woonkamer direct zicht bieden op wat zich op straat afspeelt.
3. Een in sociaal opzicht vitale samenleving is het beste uitgangspunt ter voorkoming van criminaliteit. Het gemeentelijk beleid is gericht op deelname aan de maatschappij van groepen in een achterstandspositie

en op het tegengaan van te grote sociaaleconomische ongelijkheden. Werk en welzijn zijn de beste preventie tegen criminaliteit.

Veilige school

4. Jeugdcriminaliteit willen wij vooral preventief bestrijden. Een goede opleiding of werk zijn daarbij essentieel. Ook sport werkt de-escalerend. PGL wil het Zakgeldproject voortzetten. Hiermee krijgen jongeren behalve zakgeld ook een groter verantwoordelijkheidsgevoel en nuttige maatschappelijke ervaring.

5. Steeds meer scholen krijgen te maken met geweld en criminaliteit op school. PGL ziet dit als een maatschappelijk probleem en niet enkel als een probleem van de school zelf. Een veiligheidsplan per school, gemaakt met leerlingen en ouders, is daarbij een goed instrument. Ook de schooljongerenwerker en de schoolagent kunnen hierbij een goede rol spelen.

6. Geen verkooppunten van softdrugs in de nabijheid van scholen. De gemeente gaat voort met het huidige softdrugsbeleid: beperkt aantal verkooppunten, goede spreiding en strenge naleving. Landelijk werken we mee aan de lobby om niet alleen de voordeur, maar ook de achterdeur van coffeeshops te legaliseren: door het aanleveren van de handel te legaliseren ontnemen je de georganiseerde criminaliteit de wind uit de zeilen en kan de politie anders en nuttiger worden ingezet.

Politie

7. De politie moet er zijn als je haar nodig hebt. Paraatheid is van groot belang. Alle wijken en dorpen moeten een of meer gebiedsgebonden agenten hebben. Wat ons betreft: handen af van de wijkagent!

Het positieve actiebeleid om de politie meer een afspiegeling van de bevolking te maken, moet worden voortgezet.

8. PGL vindt dat de politie achter het bureau vandaan moet en meer vooral te voet of op de fiets zichtbaar aanwezig moet zijn op straat. Wij willen 'Blauw méér op straat'. Daarnaast moeten er meer stadstoezichthouders, buurtbeheerders en conciërges worden aangesteld.

9. De politie moet zichtbaar en herkenbaar aanwezig zijn. Daarom willen wij nu het bureau op de Gardenerweg binnenkort zal sluiten zo snel mogelijk weer een politiepost in de Leeuwarder binnenstad met 24-uurs bereikbaarheid.

10. Inwoners van Leeuwarden moeten zo snel mogelijk aangifte kunnen doen via internet. Dit geeft een reëler

inzicht in criminaliteit. Daardoor kan ook de 'kleine criminaliteit' beter worden aangepakt.

11. Een veelvoorkomend delict in Leeuwarden is de diefstal van fietsen. PGL wil daarom een actieplan tegen fietsdiefstallen!

11. Ook het preventief fouilleren in de binnenstad van Leeuwarden is in de afgelopen raadsperiode gecontinueerd. Ook hiervoor geldt dat PGL kritisch de effecten zal blijven volgen. Bij onvoldoende effect zullen wij deze maatregel niet steunen.

12. Mensen mogen niet op grond van al dan niet vermeende groepskenmerken 'verdacht' zijn. PGL is tegen preventief oppakken van individuen of groepen. De politie geeft aandacht aan discriminatiedelicten.

Toezicht

In deze raadsperiode is na een eerste evaluatie besloten de proef met cameratoezicht voort te zetten en zelfs uit te breiden. Aanvankelijk was het argument voor invoering dat cameratoezicht geweld voorkomt. In de praktijk neemt het geweld echter niet af en werkt cameratoezicht niet preventief, maar vooral achteraf als opsporingsmiddel.

De gecombineerde aanpak in het Veiligheidshuis werpt zijn vruchten af: sociale hulpverlening is preventief en beter dan alleen maar straffen. Dit geldt ook bij de aanpak van veelplegers.

13. PGL zal de proef kritisch blijven volgen en beoordelen of dit (beperkte) cameratoezicht werkelijk bijdraagt aan een veiliger Leeuwarden. Bij onduidelijkheid hierover dient de proef niet voortgezet te worden. In plaats van uitbreiding van cameratoezicht pleiten wij voor uitbreiding door menselijk toezicht.

14. Huiselijk geweld achter de voordeur moet door goede voorlichting te geven extra aandacht krijgen in Leeuwarden. Vroegtijdige signalering door scholen, hulpverlening, politie en medici kan privé-geweld wellicht voorkomen. De gemeente en het Openbaar Ministerie stemmen hun preventieve en repressieve handelen op elkaar af.

15. PGL is voorstander van het decriminaliseren van het gebruik van harddrugs. Daarom zijn we tevreden met de komst van een gebruiksruijme en het experiment voor het gecontroleerd verstrekken van heroïne aan het Vliet. PGL wil daarom het experiment aan het Vliet uitbreiden. Wel blijft de politie prioriteit geven aan de bestrijding van de handel in harddrugs.

16. PGL is een warm ondersteuner van SC Cambuur. Maar met de toename van de sportieve prestaties van Cambuur zijn ook de veiligheidsrisico's toegenomen. Wij pleiten voor een de-escalerende en duidelijke aanpak van supportersgeweld. Bij risicowedstrijden geen alcohol en eventueel geen uit-supporters.

Sport, Recreatie en (Water)-toerisme

Sport is een bindmiddel in de samenleving. Op dit beleidsterrein liggen allerlei verbanden met andere programma's rond Onderwijs, Jeugdbeleid en Zorg en Opvang. Samen sporten en recreëren is een belangrijke motor achter emancipatie en integratie.

De gemeente moet sport stimuleren.

Sportparken horen behalve op zaterdagmorgen ook de gehele week gebruikt te kunnen worden. Dit kan door een grote variatie van sporten mogelijk te maken en deze bij elkaar te plaatsen.

Zien sporten, doet sporten!

In de toeristische sector is er voor Leeuwarden nog veel te winnen. Onze prachtige binnenstad met haar historische monumenten, musea, interessant winkel-aanbod, grachten, praamvaarten en terrassen is buiten onze provincie nog lang niet bekend genoeg. Daarnaast heeft Leeuwarden in de Prinsentuin de

mooiste binnenhaven van Nederland. Dat moet nog veel meer gepromoot worden. Ook trekken evenementen als het Straatfestival jaarlijks tienduizenden bezoekers. Hier meerdaags bezoek aan koppelen is een opgave voor onze gemeente.

Sport

1. De gemeente stimuleert de actieve sportbeoefening (ook voor mindervaliden) en bewegingsrecreatie, zowel georganiseerd als in ongeorganiseerd verband. 's Avonds, in het weekend en overdag.

2. Sport wordt opgenomen in het regulier onderwijs: aanbod van gekwalificeerd gymonderwijs en zwem-onderwijs.

3. De gemeente stimuleert de totstandkoming van multifunctionele complexen, waarin welzijnsfuncties en sportfuncties gecombineerd worden. Sport is als onderdeel van de school, in het kader van de buurtschool een belangrijk element in jeugdbeleid.
4. De gemeente zorgt voor goede accommodaties, die efficiënt gebruikt worden. Deze worden samengebracht in sportconcentratiegebieden.
5. Zwembaden zijn een basisvoorziening. PGL wil een openluchtzwembad in Leeuwarden, dat in de komende raadsperiode gerealiseerd zou kunnen worden, eventueel bij de Blauwe Golf.
6. PGL wil een BMX-baan in het sportconcentratiegebied Kalverdijkje. Een baan met Olympische afmetingen, waar ook officiële wedstrijden gehouden kunnen worden.
7. PGL draagt Cambuur een warm hart toe. Vooral de thuiswedstrijden worden door veel enthousiaste voetballiefhebbers trouw bezocht. Ter verlichting van de schuldenlast van Cambuur heeft PGL ingestemd met de verkoop van het stadion aan een woningbouwcorporatie. Ook op immaterieel gebied verdient Cambuur verdere ondersteuning, zoals bij de eventuele ontwikkeling van een nieuw stadion.

Recreatie

8. PGL wil een aansluitend recreatieterrein ten noorden van Leeuwarden ontwikkelen, bestaande uit de Groene Ster, Aqua Zoo en Groot Vijversburg. Deze bijzondere combinatie biedt aan mensen met verschillende interesses een toeristisch aanbod. Dit kan natuurlijk afzonderlijk en in combinatie vermarkt worden.
9. PGL wil doorlopende langeafstands wandelroutes en ommetjes in en rond de dorpen. Zo blijft het Groene Stergebied publiek toegankelijk en de aantrekkelijke wandel- en fietsroute om de oost bestaan.

(Water)toerisme

10. Om de bekendheid van Leeuwarden buiten de provincie te bevorderen, zal de promotiecampagne Marketing Leeuwarden (voorheen: 'Expeditie Leeuwarden'), waarin kunst, cultuur en de toeristische sector samenwerken, worden voortgezet. De aandacht wordt met name gericht op het vermarkten van de stad als Europees Centrum voor Watertechnologie.

11. PGL wil de toeristische vaarroute aan de zuidkant van de binnenstad (Willemskade-Emmakade) in ere herstellen, door het vervangen van de vaste Prins Hendrikbrug door een beweegbare. Als de Eerste Kanaalsbrug ook wordt gemechaniseerd, ontstaat er een aantrekkelijke staande mastroute van Dokkum, via de zuidelijke stadsgracht (Willemskade) en Het Nieuwe Kanaal (Emmakade), naar het merengebied ten zuiden van Leeuwarden. Bovendien wordt dan ook de museumhaven voor grotere schepen beter bereikbaar. Om te grote overlast voor het wegverkeer te beperken wordt deze recreatieroute alleen tijdens de zomermaanden en buiten de spits opengesteld.
12. Ook de vaarverbinding tussen de Greuns en de Kurkemeer bij Schilkampen moet hersteld worden, liefst in combinatie met een zwaairom voor binnenvaartschepen.

13. PGL is voor het realiseren van een kanoverhuurbedrijf in of nabij het centrum.
14. De Sloepenroute wordt verder ontwikkeld en gerealiseerd.
15. Op diverse plaatsen worden oplaadpunten voor elektrische boten opgezet.

16. In navolging van de faciliteiten die Leeuwarden watersporters biedt in de jachthaven in de Prinsentuin, wil PGL vergelijkbare voorzieningen bieden aan auto-kampeers in of nabij de binnenstad.

Ecotoerisme

17. Met name ecotoerisme of duurzaam recreëren lijkt een gebied waarop Leeuwarden zich kan profileren, aanhakend op het imago van de rest van de provincie. Dit kan worden bevorderd door samenwerkingsverbanden te realiseren tussen bijvoorbeeld de gemeente, de NS en duurzame toeristische bedrijven.
18. Meer nadruk op streekeigen ecologische en Friese producten met een jaarmarkt in Leeuwarden voor vee, voeding en duurzame Friese producten.

Ruimtelijke Ordening

Volgens de laatste prognoses van het CBS zal de bevolking binnen de huidige gemeentegrenzen van Leeuwarden in de komende tien jaar tot boven de 100.000 groeien. Dit veronderstelt dat er weer een trek naar de stad op gang komt. Het uitbreidingsplan De Zuidlanden biedt tot ver na 2020 voldoende ruimte om de voorspelde groei op te vangen. Een groot onderdeel van de eenzijdige (zuidelijke) stadsuitbreiding is dat de binnenstad steeds excentrischer in het stadsgebied komt te liggen.

Zolang de vliegbasis nog operationeel is, blokkeert deze een toekomstige stadsuitbreiding naar het Noorden. Op zich ligt zo'n uitbreiding voor de hand, want zowel naar het Oosten als naar het Westen loopt Leeuwarden tegen blokkades aan als industrie- en recreatiegebieden. Mede om deze redenen ziet PGL de vliegbasis op de lange termijn liever opgeheven.

PGL wil dat de Leeuwarder dorpen hun eigen identiteit houden en het huidige niveau aan voorzieningen kunnen behouden. Dorpsuitbreiding kan maar mondjesmaat en aangepast aan de schaal en vormtotaal van het Friese platteland plaats vinden en mag per se niet leiden tot de beruchte 'witte schimmel'.

Algemeen

1. In het kader van de nieuwe wet op de ruimtelijke ordening (Wro) zal er in de komende beleidsperiode ook een nieuwe structuurvisie voor de ruimtelijke ontwikkeling van Leeuwarden vastgesteld moeten worden.

2. PGL wil dat nieuwbouwwijken tezamen met de oudere stad een gevarieerd en duurzaam woonmilieu opleveren. Dit betekent dat er zowel in hoge/stedelijke en lage/landelijke dichtheden gebouwd zal worden, zowel in huur- als koopwoningen en voor zowel de smalle als de brede beurs.

3. PGL is voorstander van een actief grond- en strategisch aankoopbeleid, zolang dat past binnen een door de raad vastgesteld beleidskader en op termijn voordeel voor de gemeente oplevert.

4. PGL ziet voor de historische vereniging Aed Levwerd in de toekomst een adviserende rol.

5. PGL wil een stadsecoloog vroegtijdig bij nieuwe planvorming betrekken om zo bestaande ecologische waarden in uitbreidingsgebieden te borgen en te versterken.

6. In de nieuwe wijken zullen wonen, werken en recreëren zoveel mogelijk gemengd zijn. Om wijken levendiger te maken, de sociale samenhang te bevorderen en verkeersbewegingen te beperken.

7. PGL is voorstander van de uitbouw van de watercampus op het braakliggende Atoglas-terrein. Een goede inpassing van de groenstructuur langs de Potmarge is hierbij leidend.

Binnenstad

Herinrichtings- en nieuwbouwplannen binnen het beschermd stadsgezicht horen recht te doen aan het historisch karakter en de identiteit van de binnenstad. Daarom is onze fractie ook mede-initiatiefnemer geweest voor de herinrichting van de Wirdumerpoortdwinger, het vroegere Beursplein.

In de binnenstad is op voorhand geen plaats voor grootschalige en/of hoge nieuwbouw van kantoren en woontorens.

In de visie op de binnenstad zijn voor PGL de volgende uitgangspunten leidend:

- Behoud en versterking van het historisch straat- en grachtenpatroon;
- Behoud en versterking van de kleinschalige historische bebouwing, waaronder ook begrepen de 19e en vroeg 20ste-eeuwse panden. Deze bepalen naast de erkende monumenten voor een zeer belangrijk deel het stadsbeeld;
- Sterke menging van de functies wonen, werken en recreëren;
- Bevordering van het fiets- en voetgangersverkeer;
- Doorgaand gemotoriseerd verkeer is taboe, alleen bestemmingsverkeer op zogenaamde lussen is toegestaan;
- De binnenstad moet leefbaar blijven voor de mensen die er werken en/of er hun bedrijf hebben. De detailhandelwinkels mogen daarom niet naar de winkelpleinen, industrieterreinen en weilanden verdreven worden.

8. In het hele noordoostelijke deel van de binnenstad staan voor de komende jaren allerlei ontwikkelingen op stapel. De gemeente zal daarin een belangrijke sturende rol op zich moeten nemen en daar (geld)-middelen voor moeten reserveren.

9. Het Speelmanskwartier (omgeving Speelmans- en Breedstraat) is nodig aan een opwaardering toe. PGL wil dat er snel revitalisering van dit gebied op gang wordt gebracht.

10. PGL wil de Voorstreek naast de winkelbestemming ook weer een woonbestemming geven.

11. Met het beschikbaar komen van de voormalige gevangenis De Blokhuispoort krijgt Leeuwarden een geweldige kans dit monumentale gebouwencomplex te

ontwikkelen tot een eersteklas publiekstrekker. In samenhang met het doortrekken van de museumhaven aan de Willemskade en de vrijkomende gebouwen van het Fries Museum en de KPN aan de Tweebaksmarkt kan er aan de zuidoostkant van de binnenstad een educatieve-culturele 'boulevard' worden ontwikkeld. Voor de nieuwe functies in de Blokhuispoort denken wij in eerste instantie aan:

- Onderwijs in de vorm van een University College;
- Creatieve (startende) bedrijven/ateliers/studio's;
- Culturele evenementen en instellingen;
- Kleinere tentoonstellingen en musea. Het Verzetsmuseum zou hier een 'natuurlijke' plek hebben.
- Jongeren- en studentenhuysvesting;
- Aanvullende horeca.

Ook zouden wij graag zien dat het Blokhuis weer aan alle kanten door bevaarbaar water wordt omringd.

12. Al jaren is het gebied van de Haniasteeg in het Harmoniekwartier de rotte kies in de binnenstad. De aanpak van dit gebied zal grote investeringen vragen, die de gemeente niet alleen kan dragen. In de komende beleidsperiode zullen er in samenspraak met private investeerders concrete plannen ontwikkeld moeten worden.

13. PGL wil dat de vaste Prins Hendrik-brug(plein) wordt vervangen worden door een beweegbare brug.

14. Ter versterking van het historisch karakter van onze unieke binnenstad, de aantrekkingskracht voor het cultuurtoerisme en de profilering van Leeuwarden als waterstad (de Blauwe Diamant), willen wij - op termijn - de gedempte stadsgrachten als de Eewal weer in oude glorie herstellen.

Nieuw Zaailand / Fries Museum

Ondanks het feit dat er een minimaal draagvlak in de gemeenteraad en onder de bevolking voor bestond, zijn de plannen voor het Nieuw Zaailand toch in uitvoering genomen. Als democratische partij heeft PGL zich met tegenzin in deze besluitvorming geschikt. Niet dat wij uiteindelijk tegen het nieuwe Fries Museum op deze

plek waren (hoewel er o.i. betere alternatieven waren), maar wel de woon- en winkelwand langs het Ruiterskwartier. Hierdoor wordt een rijksmonument uit de hoogste categorie, het Paleis van Justitie, uit de as van het nieuwe plein gedrukt en het plein te klein voor een markt of kermis. De hele parkeerkelder werd gesloopt, wat ook nog eens zo'n € 8.500.000 kostenoverschrijding voor rekening van de gemeente opleverde.

15. PGL was vóór de komst van het Nieuw Fries Museum en tegen de nieuwe winkelwand. PGL zal daarom niet instemmen met een eventuele extra financiering van deze winkelwand.

16. Een onderdeel van de Zaailandplannen waar PGL van harte achter staat is het opknappen van de Oude Lombardsteeg. De beloofde plannen om dit straatje om te vormen tot een aantrekkelijk winkelstraatje moeten nu snel ter tafel komen.

Zuidlanden

Onevenredig grote winsten uit de grondexploitatie voor particuliere beleggers zijn niet acceptabel. Minimaliseren van het risico voor de gemeente bij de ontwikkeling van dit gebied is mooi, maar als dat betekent dat winst alleen aan particuliere instellingen ten goede komt, is PGL daarop tegen. Ook woningbouwcorporaties moeten de kans krijgen om in deze wijken nieuwbouwprojecten te realiseren.

17. PGL vindt dat de gemeente volledig de regie in handen moet krijgen bij de verdere ontwikkeling van de Zuidlanden.

18. PGL wil dat de Zuidlanden zich zoveel mogelijk verder ontwikkelen in de richting van het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA) van de Milieu Effect Rapportage (MER). Het zuidoostelijk gelegen vogelrijke weidegebied (in de huidige plannen Waterrijk genoemd) blijft onaangetast. Een meer stedelijke bebouwing in een grotere bebouwingsdichtheid wordt op het Goutumer Nieuwland gerealiseerd.

Milieu, Energie en Water

Leeuwarden heeft een geweldige uitgangspositie waar het verduurzaming betreft. Er is hier voldoende schoon water, de bodem is relatief schoon en dat geldt ook voor de lucht. Toch is zorg voor onze leefomgeving en het milieu nu van groter belang dan ooit.

De gevolgen van de klimaatverandering zijn in onze omgeving steeds vaker zichtbaar. Ook vanuit het lokale niveau in Leeuwarden draagt PGL bij aan duurzame oplossingen en zorgt voor een beter evenwicht tussen mens, milieu en economie. Zo lieten en laten

we als collegepartij dagelijks concreet zien hoe realistisch een groene politiek is.

Ons voorstel om met een subsidieregeling de aanschaf van auto's op aardgas en elektriciteit te stimuleren, heeft de gemeenteraad overgenomen. Op initiatief van PGL is de Leeuwarder luchtkwaliteit op de gemeente-agenda gekomen. Verder zijn wij mede-indiener geweest van een initiatiefvoorstel voor het zogenaamde waterspoor. Ook hebben wij een plan ingediend voor papierbesparing binnen het ambtelijke apparaat. Verder hebben wij ons succesvol verzet tegen een tussentijdse poging van andere partijen om toch weer met chemische onkruidbestrijding te beginnen.

In de komende raadsperiode zijn onze groene uitgangspunten:

- 1) Leeuwarden is de duurzaamste gemeente van Nederland in 2020;
- 2) een fossielarm en energieneutraal Leeuwarden in 2020;
- 3) concretiseren hoe verduurzaming aan de basis ligt van alle beleid;
- 4) ontwikkelen van een duurzaamheids-toetssteen;
- 5) consequent hanteren van het principe: de vervuiler betaalt;
- 6) nog meer inzetten op duurzame mobiliteit;
- 7) fiets, openbaar vervoer en schonere auto's nog sterker stimuleren, niet 'autootje pesten';
- 8) nog meer inzetten op energiebesparing in de bestaande woningbouw;
- 9) ontwikkelen en stimuleren van natuur- en milieueducatie;
- 10) aanstellen van een stadsecoloog.

Nieuwe duurzame initiatieven

1. Milieu-initiatieven op wijkniveau zijn een paradepaardje van ons huidige beleid. Dit willen we op volle kracht doorzetten. Bijvoorbeeld door als gemeente met meer wijken weddenschappen aan te gaan voor energiebesparing of afvalscheiding. Als de gemeente verliest, levert dit wijken direct een bonus op! Een mooi voorbeeld hiervan is de energiewedenschap met de Oranjewijk.

2. Met drie Duurzaamheidsdagen per jaar krijgen inwoners uitgebreide informatie over praktische en duurzame gebruiksmogelijkheden en innovaties op het gebied van voedsel, mobiliteit, water en energie.

3. Energiebesparing wordt met de steeds hogere energieprijzen een steeds actueler thema. PGL wil dat alle huishoudens een energieadvies kunnen krijgen

4. De gemeente faciliteert daarom onafhankelijke informatie-uitwisseling over duurzame verbouw en renovatie voor particulieren via een website en in een informatiepunt voor duurzaam bouwen.

5. De gemeente promoot biologische producten. Onder andere door in de eigen catering meer biologische (streek)producten te serveren.

6. De gemeente stelt samen met het Wetterskip een stadsecoloog aan.

Water

Duurzaam waterbeheer en waterbesparing zijn belangrijk. Zo ook het opvangen van regenwater voor gebruik in huishouden, tuin of bedrijf.

7. PGL wil dat de gemeente zelf het goede voorbeeld geeft aangaande duurzaamheid en zuinig watergebruik. Bij openbare gebouwen, scholen en bijvoorbeeld het stadhuis en stadskantoor komt er een regenwatersysteem voor het toiletgebruik.

8. De stimuleringsregeling voor groene daken en regentonnen wordt voortgezet. Bij de ontwikkeling van nieuwe woonwijken is aandacht voor duurzaam waterbeheer.

9. PGL is voorstander van het zogenaamde waterspoor. Rioolheffing niet meer heffen op basis van de WOZ-waarde van huizen maar naar watergebruik.

10. De gemeente stimuleert met de ontwikkeling van watertechnologiecentrum Wetsus dat Leeuwarden verder uitgroeit tot een Europees Topinstituut en Kenniscentrum voor duurzame watertechnologie.

Nieuwe woningbouw

11. Afspraken tussen gemeente en woningbouwcorporaties en tussen gemeente en projectontwikkelaars om duurzaam te bouwen, worden uitgebreid, gehandhaafd en gecontroleerd. De ontwikkeling van de Zuidlanden biedt grote kansen voor duurzaam bouwen. In nieuwbouw en renovatiebouw alleen nog werken met FSC-gecertificeerd hout. Bovendien worden daken zon-georiënteerd gepositioneerd.

21. De gemeente stimuleert het gebruik van systemen voor het gescheiden afvoeren van hemel- en rioolwater.

13. De gemeente stimuleert de opwekking van energie door zonnecellen, zonneboilers, warmtepompen en warmtekrachtinstallaties. De gemeente stimuleert de opbouw van een warmtenet.

Bestaande woningbouw

Energiebesparing in de bestaande woningbouw is de snelste manier om bij te dragen aan een beter milieu en direct energiekosten te verminderen.

14. De gemeente faciliteert daarom voor particulieren onafhankelijke informatie-uitwisseling via een website en een informatiepunt voor de bestaande woningbouw, waarin verschillende partners in renovatie en verbouw gekoppeld zijn in een netwerk.

15. De luchtkwaliteit in Leeuwarden blijft onder scherpe aandacht. Woon- en werkplekken vlakbij druk of veel stilstaand verkeer worden extra gecontroleerd.

Mobiliteit

Als deelnemer in het Noordelijk Energieakkoord vult de gemeente haar opgave in het verduurzamen van 100.000 auto's ruimhartig in.

16. PGL wil dat op termijn alle gemeentelijke diensten rijden in auto's op alternatieve brandstoffen of in elektrische of hybride auto's of op elektrische scooters en fietsen.

17. Oude stads- en streekbussen worden vervangen door aardgas- biogas- en waterstofbussen. Nieuwe bussen uitvoeren met de modernste roetfilters.

De groene gemeente

18. Alle gebouwen in gemeentelijk eigendom zijn in 2020 energieneutraal. Dat geldt ook voor alle door de gemeente gesubsidieerde instellingen in 2020. De gemeente stimuleert particulieren en bedrijven om over te schakelen naar energie-neutrale huizen en gebouwen.

19. In ieder voorstel van de gemeente Leeuwarden komt standaard een duurzaamheidsparagraaf. Hierin worden de gevolgen wat betreft energie en milieu van het voorstel getoetst aan de toetssteen: Leeuwarden energie-neutraal in 2020.

20. De gemeente en de provincie richten gezamenlijk een impulsbureau duurzaamheid op. Een gemeentelijk coördinator milieu ondersteunt interne afdelingen in hun duurzame ambities.

21. De gemeente werkt actief aan haar eigen interne milieuzorg. Het inkoopbeleid is in 2015 100% milieuvriendelijk. Dit geldt bijvoorbeeld voor energie, apparatuur en papier en ook voor investeringen op het gebied van de (ICT)infrastructuur.

22. Vergunningen worden streng gecontroleerd en gehandhaafd. Stadstoezichhouders kunnen bestuurlijke boetes geven voor lichte milieuvergrijpen.

23. PGL wil bij de vervanging van de F-16 een toename van de huidige geluidsdruk op Leeuwarder wijken en dorpen voorkomen.

Duurzame energie

24. De gemeente initieert een duurzaam lokaal energiebedrijf, waarin bedrijven en burgers kunnen participeren (coöperatie). De gemeente garandeert hierbij de afname in plaats van de productie (launching customerprincipe).

25. Duurzame openbare verlichting wil PGL door innovatie en energiebesparing stimuleren.

De concrete aanpak bestaat uit:

- uitbreiden openbare verlichting met intelligente toepassingen;
- minder openbare verlichting op straat;
- minder verlichting 's nachts in openbare gebouwen en door de gemeente gesubsidieerde gebouwen;
- het stimuleren van verduurzaming van particuliere reclameverlichting.

Lichtvervuiling wordt zoveel mogelijk voorkomen, naast beperking van stroomverbruik en om donkertebeleid in te zetten.

PGL wil een lichtplan voor de hele gemeente laten ontwikkelen.

26. PGL wil een onderzoek naar de mogelijkheden, voordelen en toepassingen van Groen Licht binnen de gemeente. Dit licht levert minder overlast op voor dieren dan de conventionele verlichting en biedt tegelijkertijd in (natuur)-gebieden voldoende veilige verlichting.

27. Meer plekken inruimen voor windmolens. PGL denkt daarbij aan het plaatsen van kleine windmolens (zoals turby's) op hoge gebouwen en het onderzoeken van mogelijkheden bij de bestaande en nieuwe industriegebieden en langs het toekomstige tracé van de Haak om Leeuwarden en Nieuw Stroomland.

Woon- en Leefomgeving, Natuur en Dierenwelzijn

24

In de dagelijkse beleving van de gemeente is een inspirerende, schone en veilige woon- en leefomgeving belangrijk voor de burgers van Leeuwarden. PGL zet zich hier natuurlijk voor in. Daarom heeft Leeuwarden in de afgelopen periode het groenbeleid sterk geïntensiveerd. Zo is er bijvoorbeeld op initiatief van PGL een verplichte compensatie bij bomenkap gekomen.

Natuur en groen

1. Bomen zijn goed voor de natuurbeleving, ze produceren zuurstof en nemen CO2 en fijn stof op. PGL wil meer groen in de stad, langs drukke invalswegen en in de wijken. De gemeente moet meer samenwerken met particuliere groepen als de Bomenridders.

2. PGL wil in Leeuwarden een stimuleringsplan voor de aanleg van 'eetbaar' groen in de stad. Voorbeelden zijn fruitbomen en -struiken, groente- en kruidentuinen, eetbare bloemen en planten, gevel- en balkontuinen..

3. Naast een actieplan voor meer bomen krijgt Leeuwarden een tuinenplan. Particuliere tuinen, schooltuinen, volkstuinten, fruittuinen en groene speeltuinen dragen bij aan een groene gemeente, gezondheid en sociale cohesie.

4. Mensen met een beperking moeten volledig gebruik kunnen maken van de openbare ruimte, die daartoe maximaal toegankelijk wordt ingericht.

5. De gemeente besteedt meer aandacht aan de nationale boomplantdag in maart. De gemeente organiseert dan een activiteit met bewoners of kinderen.

6. PGL heeft afgelopen periode met succes gepleit voor groen parkmanagement. Zo worden bedrijventerreinen groener door meer bomen en natuur.

7. Veel voor- en achtertuinten in wijken zijn in de loop der jaren door bewoners bestraat en betegeld. PGL wil een betere afwatering in de stad stimuleren door ook particulieren op te roepen minder verhardingen in hun tuin aan te leggen.

PGL wil dat Leeuwarden een actieplan maakt om bewoners te stimuleren hun tuinen te vergroenen.

Openbare ruimte

8. Effectief veiligheidsbeleid begint met het verbeteren van de leefomgeving en de openbare ruimte om vandalisme en criminaliteit tegen te gaan. Sociaal onveilige situaties aanpakken als een vervuilde omgeving aanpakken.

9. De hoeveelheid verhard straatoppervlak wordt tot een minimum beperkt bij herbestraten en asfalteren. Het parkeren vindt plaats op speciale, geconcentreerde parkeerplaatsen, voorzien van straatkolken met olieafscheiding.

10. In overleg met bewoners- en milieugroepen, stelt de gemeente bij elk wijk- en dorpsprogramma een groenplan op.

11. Het onderhoud en beheer van openbaar groen is zo natuur- en milieuvriendelijk mogelijk.

12. De gemeente stimuleert milieuvriendelijk beheer van particuliere tuinen.

13. Chemische bestrijdingsmiddelen blijven taboe in het groen en op wegverhardingen. Bestrijding van ongewenste kruidengroei gebeurt nog uitsluitend met borstelen, stomen of branden. De gemeente geeft informatie over en stimuleert het gebruik van milieuvriendelijke bestrijdingsmiddelen.

14. De gemeente maakt een plan om zoveel mogelijk oevers te voorzien van een geleidelijke overgang van water naar land. Dat is veiliger voor kinderen en vriendelijker voor kleine dieren. Onderhoud en beheer van waterlopen en oevers dient flexibel en fasegewijs plaats te vinden om flora en fauna meer kansen te geven.

15. Straatmeubilair als reclamezuilen, banken en verlichting binnenstad moet goed in de omgeving passen.

Landbouw

16. De gemeente ondersteunt de ontwikkeling van een stadslandgoed. Dit geeft mogelijkheden voor natuur- en milieueducatie, een biologische markt en een duurzaam werkgelegenheidsproject.

17. De gemeente is actief in het zoeken van alternatieven voor agrariërs die willen omschakelen naar andere activiteiten, bijvoorbeeld kamperen bij de boer, het kleinschalig verkopen van de eigen producten, recreatie of energie-opwekking.

18. Leeuwarden stimuleert met haar omliggende gemeenten een meer lokale groene economie wat betreft de voedselvoorziening.

Dierenwelzijn

PGL beschouwt dieren als medebewoners van de stad met elk hun eigen nut en waarde. Verbetering van het leefklimaat van (stads)dieren is tegelijkertijd een verbetering van ons eigen leefklimaat. Zo krijgen in het

groenbeleid de komende periode stadsvogels, bijen en vlinders extra aandacht.

Er wordt veel voor dieren gedaan door enthousiaste vrijwilligers. Het gemeentelijk dierenwelzijnsbeleid wordt in overleg met dierenbeschermings- en belangenorganisaties aangescherpt.

Op voorstel van PGL controleert de gemeente sinds 2 jaar nadrukkelijk op hondenbelasting, hetgeen jaarlijks vele duizenden euro's aan extra inkomsten oplevert. Hiermee zijn afgelopen periode extra voorzieningen in de vorm van losloopgebieden en GEPP hondenbakken gefinancierd en is de hondenbelasting verlaagd.

19. Meer en betere voorlichting over hoe mensen respectvol met dieren kunnen omgaan is belangrijk. AOC/Van Hall, Aqua Zoo, de kinderboerderij en zorgboerderijen kunnen die voorlichting geven. Het houden van (exotische) dieren die naar hun aard ongeschikt zijn voor een bestaan als huisdier, wordt door goede voorlichting tegengegaan.

20. Bij aanleg van openbaar groen houdt de gemeente rekening met nestelvoorzieningen en schuilplaatsen voor vogels en kleine dieren.

21. De gemeente voert, samen met de regio-gemeenten en de dierenbescherming, een actief beleid voor de opvang van (zwerf)dieren en zieke en gewonde dieren.

22. Aan de sportvisserij worden strenge voorschriften gesteld voor wat betreft het gebruik van levend aas en leefnetten.

23. Met uitzondering van algen- en viskwekerijen werkt Leeuwarden niet mee aan de vestiging van bio-industrie.

24. In Leeuwarden blijven voorstellingen van circussen mogelijk. Deze moeten wel voldoen aan de code van de Vereniging Nederlandse Circus Ondernemingen (VNCO), die gebaseerd is op de Duitse Leitliniën.

Financiën

PGL is voorstander van een markteconomie, maar dan wel zo, dat de overheid zo nodig kan ingrijpen. Het gebrek aan toezicht en tijdig ingrijpen heeft er in de afgelopen periode toe geleid, dat de geld- en kapitaalhandel totaal uit de hand is gelopen, zodat we in een wereldwijde economische crisis verzeild zijn geraakt.

De huidige kredietcrisis geeft het belang aan van duurzaam en solide investeren. Het begrip duurzaamheid is niet alleen van toepassing op het milieu en onze leefomgeving, maar geldt ook voor verantwoord en duurzaam omgaan met financiële middelen. De inzet van PGL op duurzaam beleggen is door de gemeenteraad overgenomen.

Natuurlijk zijn er ook veel zaken die niet door de markt worden geregeld en daar vindt de (gemeentelijke) overheid een belangrijk deel van haar core business. Zij hoort te zorgen voor een redelijke verdeling van welvaart om de kloof tussen arm en rijk te verkleinen en voor een sociaal vangnet voor mensen die dat nodig hebben. Ook moet de gemeente een acceptabel aanbod van (basis)voorzieningen aan haar inwoners bieden. Een goede afweging van grootschalige en nuttige investeringen in de stad is met name in de komende periode van groot belang. Gezien het aantal inwoners heeft Leeuwarden nu

nog een hoog voorzieningenniveau in vergelijking met andere Friese gemeenten.

Voor een provinciehoofdstad geldt natuurlijk altijd noblesse oblige, hetgeen in de komende periode wel een wissel op de gemeentelijke financiën trekt.

Algemeen

1. De overheid levert een veelheid van voorzieningen aan wegen, lantaarnpalen, scholen, zwembaden, theaters enzovoort. Dat kost geld. Burgers betalen echter niet graag belasting. Toch vragen zij van diezelfde overheid voortdurend om meer fietspaden, betere wegen, een openluchtwembad, een ijsbaan en ook veiligheid, rust, cultuur en nog veel meer. De overheid, of het nu het rijk is of de gemeente, zit altijd in een spagaat.

2. De financiële positie van Leeuwarden is beter dan die in veel vergelijkbare gemeenten. De politieke keuzes van de achtereenvolgende colleges van B&W, daarbij gesteund door de Raad, om in de stad te blijven investeren ook in tijden van uiterst krappe financiën, hebben de economische basis van de stad verstevigd. Dit alles heeft geresulteerd in een verbetering van de positie van de stad en van haar inwoners.

3. De sociaaleconomische positie van Leeuwarden blijft echter onder druk staan. Het gemiddelde inkomen van de Leeuwarder bevolking is nog altijd laag en het aantal bijstandsgerechtigden nog relatief hoog. Dat heeft zijn weerslag op de economische positie van de stad. Vasthouden aan een hoog voorzieningenniveau is één van de uitdagingen voor Leeuwarden.

Belastingen

Voorlopig is er geen groei van rijksmiddelen voor Leeuwarden te verwachten. Invoeren van het profijt-beginsel, verhoging van de gemeentelijke belastingen of het herschikken of afstoten van taken zijn oplossingsrichtingen.

Tegelijkertijd neigt de rijksoverheid tot decentralisatie. De (financiële) verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de nieuwe Wet Werk en Bijstand (WWB) ligt bij de gemeente en dit betekent weer nieuwe risico's voor Leeuwarden. In de toekomst zal de WMO, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, dit risico nog vergroten.

4. PGL wil de gemeentelijke belastingen vergroenen. Bijvoorbeeld door groen gedrag te stimuleren en te belonen door een korting op de OZB voor uitstekend geïsoleerde woningen of lagere tarieven voor parkeervergunningen voor auto's die minder milieubelastend zijn.

5. Voor PGL is het geen dogma om de lokale belastingen en tarieven niet te verhogen. De burgers krijgen er immers belangrijke voorzieningen voor terug!

6. Voor lokale belastingheffing wordt de inflatieontwikkeling gevolgd.

Efficiëntie

Privatisering is geen taboe, maar ook geen doel op zich. De vermeende positieve effecten als vergroting van de efficiency en klantgerichtheid worden vaak overschat. Als de gemeente diensten wil privatiseren, kan dit slechts onder strikte voorwaarden. Deze zijn: het product blijft voor iedereen toegankelijk en de prijs wordt niet verhoogd. De kwaliteit van de dienstverlening blijft minimaal gelijk en de gemeente(raad) houdt zeggenschap en sturing over de bedrijfsvoering.

Ombuigen

In de komende raadsperiode krijgt de gemeenteraad de zware taak om te bezuinigen. De problemen rond de landelijke begroting in Den Haag zullen vertraagd een weerslag geven op de gemeentelijke begrotingen. Nadruk ligt op een sluitende begroting.

Bezuinigen mag in geen geval ten koste gaan van armoede- en zorgbeleid. Veel burgers kunnen geen cent missen. Duurzaamheid is leidend voor het gemeentelijk beleid.

PAL GroenLinks heeft de volgende voorstellen:

1) Een herbezinning op de taken van de gemeente. Daaruit volgt een aanpassing van de bijbehorende personeelsformatie.

2) Gezamenlijke inkoop van duurzame energie door de gemeente en de door de gemeente gesubsidieerde bedrijven.

3) Het jaarlijkse rentesurplus en rekeningresultaat vaker inzetten voor structurele inkomsten. Zo maakt de gemeenteraad zonder grote tussentijdse aanpassingen in de begroting zijn jaarlijkse afweging integraler

Kandidaten PAL GroenLinks gemeenteraadsverkiezingen 2010

1. Isabelle Diks

(44) Wethouder met portefeuilles Cultuur, Milieu, Energie en Water, Woon- en leefomgeving.

2. Gerben Hoogterp

(50) Ziekenhuispastor. Raadslid met portefeuilles Milieu en Duurzaamheid, Veiligheid en Zorg.

3. Piet van der Wal

(63) Oud-docent electrotechniek/industriële automatisering. Raadslid met de portefeuilles Economie en Toerisme, Infrastructuur en bereikbaarheid, Politiek bestuur en Ruimtelijke ordening.

4. Jan Atze Nicolai

(44) Medewerker zorg. Raadslid met de portefeuilles Werk en inkomen, Onderwijs, Sport en Publieke dienstverlening.

5. Elizabeth Hietkamp

(31) Skriuwer.

6. Rudy Gnodde

(28) ICT-er.

7. Hester Huijting

(41) Coach, Projectcoördinator Humanitas en voormalig deelgemeenteraadslid Amsterdam.

8. Nada Srejc-Landman

(48) Ondernemer. Eigenaresse schoonheidssalon.

9. Remco Klinker

(26) Horecamedewerker.

10. Marcia Dijkstra

(27) Grafisch ontwerper.

11. Andries Bergsma

(33) Medewerker belastingdienst.

12. Stela Dimitrova

(34) Medewerker stadstoezicht.

13. Stefan Falke

(39) Docent.

14. Ytsje Noordenbosch

(51) Medewerker Humanitas, Snakkerburen

15. Joa Maouche

(23) Medewerker Kopenhagen Coalitie.

16. Johanna Welfing

(31) Verzekeringsmedewerker.

17. Elmar Otter

(30) Controleur belastingdienst.

18. Dieneke Bulens

(55)

19. John de Jong

(32) Bestuurslid Kleurrijk Beraad

20. Jan van der Wal

(62) Zelfstandig ondernemer.

21. Truus Uiterwijk-Winkel

(56) Avondmanager Harmonie.

22. Trudy Labuschagne

(46) Docent, Wirdum.

23. Hotske Tolsma

(38) Woonbegeleider GGZ.

24. Lex Schoffelmeer

(54) Oud-ondernemer

25. Tianne Veenema

(21) Student verpleegkunde.

26. Romboud Meines-Veltman

(47) Jongerenwerker.

27. Christien Beukelaar

(43) Ondernemer.

28. Sander Ploegstra

(24) Student Rechten.

29. Evert Stellingwerf

(24) Ruimtelijk adviseur.

30. Yvonne Bleize

(43) Directeur Carthesius Instituut, Oud-wethouder.

